

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง” มีแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่จำนวนมาก ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาของกรวิจัย โดยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี
  - 1.1 เกี่ยวกับทัศนะ
  - 1.2 ทฤษฎีอาชญาวิทยา
  - 1.3 ทฤษฎีการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
  - 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
2. การกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง
3. ความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมาย
4. มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศไทย
5. งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน¹ ได้ให้ความหมายของคำว่า ทัศนะ หมายถึง ความคิด, ความเห็น, ความรู้เห็น, สิ่งที่เห็น, และการแสดง

---

¹ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525), น. 379.

ปนัดดา พันธุ์พานิช² ทศนะ หมายถึง ความคิดเห็น หรือความรู้สึก นึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ

ปิยะ สุขประเสริฐ³ ทศนะ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งหนึ่ง รวมทั้งแนวทางปฏิบัติหรือทำที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง

อดุลย์ นามสอน⁴ ได้กล่าวถึงทศนะว่า เป็นความรู้ความเข้าใจความคิดความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นการพูด การเขียน หรือการปฏิบัติงานก็ได้ โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมเป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งแนวทางปฏิบัติหรือทำที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหมายความถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกเฉพาะตัวของบุคคลที่สนองต่อคำถามในแบบสอบถามความคิดเห็น โดยไม่มีผู้วินิจฉัยว่าถูกหรือผิดดีหรือไม่ดี

ประภาเพ็ญ สุวรรณ⁵ ได้ให้ความหมายทางจิตวิทยาว่า ทศนะมีความสำคัญคือพฤติกรรมมนุษย์ในแง่ที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาถึงการพัฒนาความสามารถทางทักษะ ทางสติปัญญาและการใช้วิจารณญาณของมนุษย์ เพื่อประกอบการตัดสินใจไว้ดังนี้ คือ การยอมรับการเรียนรู้ของมนุษย์ จะเริ่มต้นจากในระดับง่าย ๆ ก่อน แล้วเพิ่มความสามารถในการใช้ความคิดและการพัฒนาสติปัญญาเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยแบ่งออกเป็นขั้น ดังนี้

²ปนัดดา พันธุ์พานิช, “ทศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อปัญหาการดำเนินคดีข้ามขึ้นกระทำซ้ำเรา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535), น. 7.

³ปิยะ สุขประเสริฐ, “ทศนะของประชาชนต่อประสิทธิภาพของตำรวจระดับสถานีในการให้บริการประชาชน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), น. 36.

⁴อดุลย์ นามสอน, “ทศนะของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อการพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลสถานสงเคราะห์เด็กพิการ ของกรมประชาสงเคราะห์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), น. 11.

⁵ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2520), น. 10-14.

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ อาจจะเป็นโดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยินหรือได้ฟัง ความรู้ในขั้นนี้ประกอบด้วย คำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎโครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐานเหล่านี้ อาจกล่าวได้ว่า ความรู้นี้เป็นเรื่องของการจำได้หรือระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนและไม่ต้องใช้สมองมากนัก ดังนั้น การจำได้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญทางจิตวิทยาและขั้นตอนที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ใช้ความคิด และความสามารถด้านสมองเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ โดยที่มาของความรู้ นั้น จอห์น โฮสเปอร์ นักปรัชญาผู้มีชื่อเสียง ได้อธิบายไว้ว่า ความรู้มีที่มา 4 ทางคือ จากประสบการณ์จริง จากเหตุผล จากผู้รู้ และจากการหยั่งรู้

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมในขั้นตอนที่จะต้องใช้อำนาจทางสมองและทักษะในขั้นสูงจนถึงระดับของ “การสื่อความหมาย” ซึ่งอาจจะทำได้ทั้งที่เป็นการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ เกิดขึ้นหลังจากบุคคลได้ทราบข่าวสารต่าง ๆ แล้ว โดยการฟัง เห็น อ่าน หรือเขียน ความเข้าใจนี้อาจจะแสดงออกในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสารโดยใช้คำพูดของตนเองหรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมเอาไว้ หรือเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการใช้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนได้เช่นกัน

3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้นี้ เป็นพฤติกรรมขั้นที่สาม ซึ่งต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้ว การนำความรู้ไปใช้นี้กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การแก้ปัญหาในตัวเอง ซึ่งเมื่อทำการพิจารณาจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจในหลักทฤษฎี วิธีการต่าง ๆ จะถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

4. การวิเคราะห์ (Analysis) ความสามารถในการวิเคราะห์เป็นพฤติกรรมที่ช่วยให้ความสามารถแยกภาพรวมออกเป็นส่วนย่อย เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่เด่นชัดยิ่งขึ้น แบ่งเป็นชั้นย่อย ๆ ได้ 3 ชั้น คือ

- 1) ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็น ส่วน ๆ
- 2) ความสามารถในการเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ
- 3) ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสาน ปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยมากมายหลายส่วน มารวมเข้าเป็นกรอบโครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้ว ความสามารถนี้ จะเกิดจากการนำเอาประสบการณ์ในอดีตมารวมกับประสบการณ์ในปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผน ความสามารถในการสังเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของ

พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือความคิดริเริ่ม จึงต้องอาศัยความสามารถขั้นต่าง ๆ หลาย ๆ ขั้นดังกล่าวแล้ว กล่าวคือ จะต้องมีความเข้าใจในการนำความรู้ไปใช้ และความสามารถในการวิเคราะห์มาประกอบกัน

5. การประเมินค่า (Evaluation) ความสามารถในการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการให้ค่าความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นส่วนประกอบในการประเมินผล มาตรฐานนี้อาจจะออกมาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ และมาตรฐานที่ใช้ นี้ อาจมาจากที่บุคคลนั้นตั้งขึ้นเอง หรือมาจากมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว ความสามารถในการประเมินผล นอกจากจะเป็นความสามารถขั้นสุดท้ายแล้ว ยังเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญของพฤติกรรมด้านอื่น ๆ อีกด้วย ความสามารถในการประเมินนี้ ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในขั้นตอนสุดท้ายเสมอไป แต่อาจจะอยู่ในขั้นตอนของความสามารถหรือทักษะต่าง ๆ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะ

ทักษะเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสิ่งเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องคล้ายคลึงหรือเหมือนกันเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับอิทธิพลต่อการแสดงในเรื่องนั้น ๆ ปัจจัยเหล่านี้ได้มีผู้เสนอแนวความคิดไว้ สรุปได้ดังนี้

ทักษะเกิดจากมูลเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ หมู่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคล จากการได้พบเห็น ค้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยตรงและจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่ายหรืออ่านจากหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็นข้อเท็จจริงถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม
2. ระบบค่านิยมและการตัดสินค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มชนมีค่านิยมและการตัดสินค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน

ทฤษฎีอาชญาวิทยา⁶

อาชญาวิทยา เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของอาชญากรรม สภาพทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมอาชญากรรม และวิธีการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ซึ่งในระยะแรกมี

⁶สุดสงวน สุธีสร, อาชญาวิทยาและงานสังคมสงเคราะห์, (กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), น. 102-106.

ความขัดแย้งกับการตอบสนองของสังคมอย่างมาก การศึกษาอาชญาวิทยานั้นมีสำนักคิดหลายสำนักต่างพยายามเสนอแนวคิดและข้อสรุปของอาชญากรรม สำนักคิดที่สำคัญที่จะกล่าวถึงได้แก่ สำนักอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม สำนักปฏิฐานนิยม สำนักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา สำนักอาชญาวิทยาร่วมสมัย ตามรายละเอียดดังนี้

สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม

สำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษว่า การลงโทษอาชญากรก็เพื่อให้เกิดความกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด และเน้นการป้องกันอาชญากรรมโดยนำกฎหมายมาเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดมากกว่าการแก้แค้นทดแทน การตัดสินโทษก็โดยพิสูจน์ว่าการกระทำนั้นเป็นพฤติกรรมที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดหรือไม่ หากพิสูจน์ได้มีพฤติกรรมที่กฎหมายบัญญัติว่าผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย ก็จะได้รับ การลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยแนวคิดของสำนักนี้สามารถสรุปได้ คือ

1. มุ่งเน้นการลงโทษ เพื่อให้ผู้กระทำผิดเข็ดหลาบ และผู้อื่นกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด
2. ลดโอกาสในการกระทำความผิดของคนร้าย มุ่งเน้นการใช้สายตรวจและการรักษาความปลอดภัย
3. สร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เช่น การวางผังเมือง การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

สำนักปฏิฐานนิยม

ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1800 ได้เกิดการเปลี่ยนแนวคิดทางอาชญาวิทยา ซึ่งแต่เดิมสำนักแบบดั้งเดิมเชื่อว่า กฎหมายเป็นสิ่งที่สามารถใช้ในการข่มขู่ยับยั้งพฤติกรรมการกระทำผิดได้ แต่สำนักปฏิฐานนิยมไม่คิดเช่นนั้น แต่สำนักนี้จะกล่าวหรือให้ความสำคัญแก่ตัวผู้กระทำผิด คือการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนดีกลับคืนสังคมได้เหมือนเดิม เพราะมีความเชื่อว่าคนกระทำความผิดต้องมีสาเหตุจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ กดดันให้คนกระทำความผิด ในด้านการป้องกันอาชญากรรมสำนักนี้มองว่า การแก้ไขพฤติกรรมของอาชญากรให้กลับตัวเป็นคนดี ยอมรับและสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคมเหมือนคนปกติทั่วไป และไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีกก็เท่ากับว่าเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรม สามารถสรุปแนวความคิดของสำนักนี้ได้ดังนี้

1. ไม่ใช้การลงโทษต่อตัวบุคคลโดยตรง แต่กลับมุ่งเน้นปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายนอกให้เหมาะสมกับมนุษย์ ด้านร่างกาย จิตใจ และสภาพสังคม
2. ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้

สำนักอาชญาวิทยาแนวสังคมวิทยา

สำนักนี้เริ่มในปี ค.ศ.1920 โดยมหาวิทยาลัยชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา สำนักนี้ได้พยายามอธิบายจุดกำเนิดของพฤติกรรมอาชญากรรมโดยเชื่อว่าสภาพสังคมที่เป็นปรปักษ์จะไปกระตุ้นการเรียนรู้ทางอาชญากรรม และทัศนคติเชิงลบ คือ ความอ่อนแอทางครอบครัว จริยธรรม และวัฒนธรรมทางสังคม ทำให้การควบคุมแบบไม่เป็นทางการ ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมอาชญากรรมได้ และความตกต่ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จะเป็นสาเหตุทำให้คนสร้างวัฒนธรรมรองรับขึ้นมาชดเชย สามารถสรุปแนวความคิดของสำนักนี้ได้ดังนี้

1. แก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมให้ช่องว่างของสังคมลดลงให้มากที่สุด
2. เสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและส่งเสริมวัฒนธรรมให้เข้มแข็ง
3. ให้โอกาสทางสังคมแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

สำนักอาชญาวิทยาร่วมสมัย

สำนักนี้จะมุ่งเน้นศึกษาตัวของ “เหยื่อ” อาชญากรรม และสภาพแวดล้อมในโอกาสการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่าตัวอาชญากร สำนักอาชญาวิทยาร่วมสมัย เสนอรูปแบบใหม่ของงานตำรวจ คือ เน้นการป้องกันก่อนการเกิดเหตุมากกว่าการป้องกันหลังเหตุเกิด และมีการปรับปรุงโดยทั่วไปและเฉพาะเจาะจงในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม และให้ความรู้แก่กลุ่มที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเพื่อลดโอกาสของความเสียหายในการตกเป็นเหยื่อ สามารถสรุปแนวความคิดของสำนักนี้ได้ดังนี้

1. เน้นให้ตำรวจทำงานป้องกันก่อนเกิดเหตุ
2. ให้ความรู้เรื่องตกเป็นเหยื่อแก่บุคคลทั่วไป
3. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ให้ความเสี่ยงของการเกิดอาชญากรรมลดลง

4. ลดช่องโอกาสของการเกิดอาชญากรรม
5. ศึกษาแบบของอาชญากรรมเพื่อสกัดกั้นการเกิดอาชญากรรม

ทฤษฎีการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล⁷ กล่าวว่า มีนักอาชญาวิทยาหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการป้องกันอาชญากรรมไว้ดังต่อไปนี้

ซัทเทอร์แลนด์ และ เครสซี่ (Sutherland and Cressey) ได้ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมว่า “ความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น”

เรคเลส (Reckless) ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมว่า เป็นความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้นในขณะที่การแก้ไข หมายถึง การลดการกระทำผิดเกิดขึ้น

วิสเซนแนน (Whisenand) ได้กล่าวว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นกิจกรรมซึ่งเกิดขึ้นภายในกระบวนการยุติธรรมและในชุมชนเพื่อการยับยั้งมิให้การกระทำผิดเกิดขึ้น

จากการให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมข้างต้นนี้ สรุปให้เข้าใจง่ายว่า ทั้งซัทเทอร์แลนด์ และ เรคเลส ต่างให้ความหมายเน้นว่าการป้องกันอาชญากรรมเป็นการหาวิธีการยับยั้งมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้น ส่วนวิสเซนแนน ได้อธิบายละเอียดไปอีกว่าการป้องกันอาชญากรรม เป็นการจัดการด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรบริหารงานยุติธรรม กิจกรรมนี้เป็นการกระทำที่เป็นรูปธรรมชัดเจนที่มีความมุ่งหมายให้การป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิด เช่น ตำรวจอาจจัดโครงการต่าง ๆ ขึ้นมา อาจเป็นตำรวจจัดฝ้ายเดี่ยวและตำรวจร่วมมือกับประชาชนก็ได้ โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการตำรวจสัมพันธ์ โครงการชุมชนสามัคคี โครงการเพื่อนบ้าน เตือนภัย และโครงการรณรงค์ปราบอาชญากรรม เป็นต้น

นอกจากนี้นักอาชญาวิทยาบางท่านมองการป้องกันอาชญากรรมในความหมายกว้าง คือ การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การกระทำใด ที่เป็นการลดหรือยับยั้งอาชญากรรมมิให้เกิดหรือมิให้เกิดซ้ำอีก ซึ่งรวมถึงการลดหรือยับยั้งอาชญากรรมมิให้เกิดหรือมิให้เกิดซ้ำ ซึ่งรวมถึงการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ หรือการแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตัวไม่กระทำผิดซ้ำอีก

---

⁷ นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, อาชญากรรม การป้องกัน : การควบคุม, (นนทบุรี: โรงพิมพ์พรทิพย์การพิมพ์, 2532), น. 38-40.

สรุป การป้องกันอาชญากรรมเป็นการแสวงหามาตรการต่าง ๆ โดยเป็นทางการและ
ไม่เป็นทางการซึ่งจะมาจากบุคคลสามฝ่ายคือ

1. ตัวผู้กระทำความผิดเอง
2. ชุมชนที่อาศัยอยู่
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ

การหาวิธีการป้องกันนี้จะเป็นการขจัดภัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิด
ทั้งหลายไม่ว่าบุคคลนั้นจะกระทำด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นกลุ่มใด เด็ก
หรือผู้ใหญ่

ทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม

ความพยายามของมนุษย์ในการป้องกันอาชญากรรมนับเป็นแนวความคิดเก่าแก่
ซึ่งสามารถสืบสาวราวเรื่องย้อนไปในอดีตได้นับพันปี ดังหลักฐานยุคต้นที่ปรากฏชัดในราว 1800 ปี
ก่อนคริสตกาล กล่าวคือ ประมวลกฎหมายฮัมมูราบี (Hammurabi' s Code) ได้บัญญัติว่าผู้ใด
ก่อสร้างเคหสถานสำหรับบุคคลอยู่อาศัย มีลักษณะไม่มั่นคงแข็งแรง และเคหสถานที่สร้างเกิด
พังทลายลงเป็นสาเหตุให้เจ้าของบ้านถึงแก่ความตาย ผู้ก่อสร้างนั้นต้องระวางโทษประหารชีวิต

ประมวลกฎหมายนี้จึงถือได้ว่าเป็นต้นกำเนิดของการป้องกันอาชญากรรมจาก
สภาพแวดล้อม ต่อมาในกลางศตวรรษที่ 19 Beccaria ได้กล่าวสนับสนุนแนวความคิดในการป้องกัน
อาชญากรรมไว้อย่างกว้าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. การป้องกันอาชญากรรมต้องมีการวางรากฐานโดยนักปรัชญาที่เฉลียวฉลาด
พร้อมด้วยคุณธรรม รวมทั้งมีการบัญญัติกฎหมายที่เที่ยงธรรม
2. การป้องกันอาชญากรรมต้องอาศัยผู้รักษาและตีความกฎหมายที่เที่ยงตรง
3. การป้องกันอาชญากรรมต้องครอบคลุมถึงการสนับสนุนคุณงามความดีในสังคม
โดยยกย่องสรรเสริญและให้รางวัลแก่ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ
4. การป้องกันอาชญากรรมต้องเน้นความสำคัญที่ส่งเสริมปรับปรุงการศึกษาให้
สมบูรณ์นับตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ทฤษฎีว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมสามารถ
แยกพิจารณาออกได้เป็นสองแนว คือ แนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement
approach) และแนวทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (Community relations approach) อันที่จริง
วิวัฒนาการของแนวทฤษฎีทั้งสองเริ่มในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เพียงความนิยมในแต่ละยุคสมัย
แตกต่างกัน จึงทำให้แนวทฤษฎีทั้งสองเป็นที่รู้จักมากขึ้นน้อยต่างกันไปตามกาลเวลา กล่าวได้ว่า
แม้แนวทฤษฎีแรกจะได้รับการพัฒนาอย่างมากในช่วงต้นและกลางศตวรรษที่ 20 ก็ตาม

แนวทฤษฎีที่สองกลับได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน จนมีแนวโน้มว่าอาจเข้าแทนที่แนวทฤษฎีแรก

แนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach)

การป้องกันอาชญากรรมได้กลายเป็นเป้าประสงค์ของงานตำรวจ เมื่อ Sir Robert Peel ก่อตั้งกรมตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอนขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1829 (Germannet al., 1970) Peel ซึ่งได้รับการยกย่องในเวลาต่อมาว่าเป็น “บิดาของการตำรวจยุคใหม่” ได้เน้นให้บุคลากรตำรวจ ภายใต้บังคับบัญชาได้ตระหนักว่าการป้องกันอาชญากรรมคืองานหลักของตำรวจ และมีความสำคัญยิ่งกว่าการสืบสวนสอบสวน การจับกุม และการลงโทษผู้กระทำผิด ทักษะของ Peel ได้กลายเป็นพื้นฐานของการก่อกำเนิดแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement approach) เพื่อป้องกันอาชญากรรมขึ้น

ยุทธวิธีหลักของตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย ก็คือการตรวจท้องที่ ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นกระดูกสันหลังของงานตำรวจ (Wilson & McLaren, 1973) สำหรับหลักใหญ่ใจความของแนวคิดทฤษฎีนี้พอสรุปได้ว่า การปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผลในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรม เพราะความเกรงกลัวการจับกุม ฉะนั้นตำรวจสายตรวจจึงต้องแต่งเครื่องแบบ และรถวิทยุสายตรวจจึงควรมีลักษณะเด่นชัดเห็นได้ง่าย เพื่อเป็นการข่มขวัญผู้ยังอาชญากร นอกจากนี้ การตรวจท้องที่โดยสม่ำเสมอต่อเนื่องจะทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกว่ามีตำรวจอยู่ทั่วไปในทุกแห่งหน ด้วยเหตุนี้ ตามแนวทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย การปรากฏตัวของตำรวจและการกระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่วทั้งชุมชนจะช่วยป้องกันอาชญากรรมโดยลดช่องโอกาสสำหรับผู้ที่ตั้งใจจะละเมิดกฎหมาย

รูปแบบในการป้องกันอาชญากรรม

รูปแบบในการป้องกันอาชญากรรม⁸ (Models of crime prevention) มีหลายรูปแบบในการตัดสินใจจะเลือกรูปแบบใด ควรเข้าใจว่า การประกอบอาชญากรรมแต่ละประเภทมีรายละเอียดเป็นอย่างไร โดยการพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้

1. อัตราการเกิดอาชญากรรมโดยโอกาส
2. วิธีการจู่โจมที่อาชญากรนิยมใช้
3. วัน เวลา เดือน ที่อาชญากรมักกระทำผิด
4. บุคลิกภาพที่น่าสงสัย

---

⁸สุดสงวน สุธีสร, อาชญาวิทยาและงานสังคมสงเคราะห์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), น. 107.

5. รูปแบบของการแจ้งความ

6. ลักษณะการสูญเสีย ค่าเสียหายเป็นอย่างไร

เมื่อเราทราบรายละเอียดเหล่านี้ได้ เราจะสามารถทราบรูปแบบของการประกอบอาชญากรรม มุมมองของผู้ตกเป็นเหยื่อและความสนใจของเหยื่อเกี่ยวกับอาชญากรรม ทำให้สามารถวางแผนกลยุทธ์ในการเสนอแนะให้ผู้ตกเป็นเหยื่อได้ระวังตัว และดูแลตนเองในจุดอ่อนแหลมต่อการเกิดอาชญากรรมได้

รูปแบบในการป้องกันอาชญากรรมที่น่าสนใจ 7 รูปแบบ

1. รูปแบบของสังคมไร้ระเบียบ (social disorganization model) การไร้ระเบียบไม่ว่าจะเป็นตัวสังคม ชุมชน ความเชื่อ วัฒนธรรม ล้วนแต่ไม่มีความสำคัญต่อคนในชุมชน มีความยากจนในสังคม หน่วยงานต่าง ๆ ในสังคมทำงานไม่ได้ผล ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชนต่างอ่อนแอ ไม่มีความผูกพันทางสังคม ทำให้คนไม่ใส่ใจซึ่งกันและกัน เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัว เกิดสภาวะแตกแยกในสังคม การป้องกันอาชญากรรมจะทำได้ต่อเมื่อจัดระเบียบของสังคม พยายามให้ระบบการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการกลับมาใช้ได้ จัดระเบียบสังคมใหม่ เมื่อใดที่คนเกิดความสามัคคี การป้องกันอาชญากรรมจะเกิดตามมา

2. รูปแบบการควบคุมทางสังคม (social control model) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การควบคุมทางสังคมแบบเป็นทางการ (formal social control) และการควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ (informal social control) การควบคุมนี้มุ่งให้คนในสังคมมีพฤติกรรมไปในทิศทางของบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งหมายถึง จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ค่านิยม กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคม การควบคุมอย่างเป็นทางการ ถ้าไม่ปฏิบัติตาม จะถูกลงโทษด้วยกฎหมาย รูปแบบนี้เน้นให้มีความผูกพันทางสังคม

3. รูปแบบการสนับสนุนทางสังคม (social support model) หมายความว่า การมีเพื่อนบ้านที่มีความสามัคคีกัน เอื้ออาทรกัน จะมีการสนับสนุน หรือการเกื้อหนุนต่อกัน ทำให้ป้องกันพฤติกรรมต่อต้านสังคมได้ เพราะการมีการสนับสนุนทางสังคมจะทำให้คนเรามีกำลังใจ จะรู้สึกว่ามีคนรัก คนห่วงใย ทำให้ไม่อยากไปยุ่งเกี่ยวกับคนไม่ดี ทำให้เป็นการป้องกันอาชญากรรมได้ในทางกลับกัน ถ้าขาดการสนับสนุนทางสังคม จะรู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียว จะทำอะไรก็ได้ เพราะไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของใคร จะไม่กลัวการทำผิด ดังนั้น จะต้องฟื้นฟูความสัมพันธ์ในสังคม เพื่อสังคมจะได้ปลอดอาชญากรรม

4. รูปแบบการลดช่องโอกาส หรือการตัดโอกาสของการประกอบอาชญากรรม (opportunity reduction model) เช่น ทางเข้าบ้านมีด ผู้ร้ายอาจซ่อนตัวคอยปล้นเจ้าของบ้านอยู่

ก็ได้ การลดช่องโอกาส คือการติดไฟฟ้าให้สว่างไสวในบริเวณทางเข้าบ้าน การลดช่องโอกาสของการเกิดอาชญากรรม คือ การป้องกันอาชญากรรมที่นิยมใช้มากที่สุดในขณะนี้

5. การป้องกันอาชญากรรมโดยการออกแบบสภาพแวดล้อม (crime prevention through environmental design model) อาจมีการเปลี่ยนรูปแบบของสถานที่เพื่อให้เหมาะสมกับการป้องกันอาชญากรรม มุ่งเน้นที่ตัวเหยื่อและเป้า (สิ่งของ) ของการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมากกว่าตัวอาชญากร ดังนั้นสภาพแวดล้อมควรเอื้ออำนวยให้ตัวเหยื่อจะได้รับความปลอดภัยมากที่สุด

6. รูปแบบการจู่โจมอาชญากรรม (crime attack model) หมายถึง อาชญากรรมจะถูกขัดขวางได้โดยการมีรถตำรวจสายตรวจออกตระเวน ฝั่การระวังถนน หรือบริเวณที่มักมีอาชญากรรม นอกจากนี้หลังจากมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นต้องพยายามสืบสวนให้เร็วที่สุด และทำการจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้ ทำให้สามารถกักขังและป้องกันไม่ให้ทำผิดอีก

7. รูปแบบการบริการชุมชน หรือทีมเพื่อนบ้าน-ตำรวจ (community service model or neighborhood-police team) รูปแบบนี้ทำให้ชัดเจนในเรื่องของภูมิศาสตร์ของบริเวณที่ควบคุมดูแล เพราะชาวบ้านจะรู้จักชุมชนของตัวเองดีที่สุด เน้นการปฏิบัติงานเป็นหนึ่งเดียวของชาวบ้านในชุมชนกับตำรวจ และประการสุดท้ายทำให้เกิดการกระจายอำนาจ เพราะประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีบทบาทในการดูแลสวัสดิภาพของชุมชนของตนเอง ทำให้ป้องกันอาชญากรรมได้เป็นอย่างดีเยี่ยม

มนัส ครูทไชยยันต์⁹ ได้กล่าวถึง สาเหตุของอาชญากรรมพบว่าเกิดจากเจตนาในการกระทำผิด และโอกาสในการกระทำผิด ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจนครบาล อาจแบ่งได้ 2 ส่วน ดังนี้

1. การป้องกันอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการและวิธีการต่าง ๆ ที่จะไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น แบ่งเป็น 3 มาตรการ คือ

1) มาตรการป้องกันพื้นฐาน เป็นการปฏิบัติภายใต้แนวความคิดที่สอดคล้องกับองค์ประกอบการเกิดอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของสังคม สถานภาพของผู้ที่จะประกอบอาชญากรรมและโอกาสในการประกอบอาชญากรรมทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ จะเห็นว่า

---

⁹มนัส ครูทไชยยันต์, คำบรรยายหลักสูตรตำรวจป้องกันและปราบปราม, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2530). (อัดสำเนา)

องค์ประกอบที่เจ้าหน้าที่แก้ไขป้องกันได้อย่างเดียว คือ ทำให้คนร้ายไม่มีโอกาสหรือมีโอกาสน้อยที่สุด ซึ่งจะสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

ก. ตัดโอกาสของคนร้ายโดยตรง ด้วยการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบปรากฏในพื้นที่ และช่วงเวลาที่เหมาะสมตามข้อมูลอาชญากรรม เช่น ในช่วงเวลาเปิดทำการธนาคาร ร้านค้าทอง ไปประจำจุดที่สถานที่ท่องเที่ยว หรือชุมชนหนาแน่นในช่วงเวลาตามสถิติของคดี ตรวจสอบพื้นที่เปลี่ยนในเวลากลางวัน ซึ่งล่อแหลมต่อการเกิดเหตุที่ประทุษร้ายต่อทรัพย์ ใช้ตำรวจสายตรวจเป็นหลักในการปฏิบัติ ทั้งสายตรวจจรดยนต์ สายตรวจรถจักรยานยนต์ เดินเท้า ยามจุดและจุดตรวจ

ข. ขจัดมูลเหตุ คือ การตัดโอกาสของคนร้ายโดยทางอ้อมภายในขีดความสามารถและขอบข่ายอำนาจ ยกเว้น ปัญหาคนยากจน คนตกงาน ผู้ที่ได้รับการศึกษาหรืออบรมน้อย และอื่น ๆ ซึ่งเป็นมูลเหตุหนึ่งการเกิดอาชญากรรม ซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะแก้ไขได้

2) มาตรการป้องกันตามปกติ เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องขอให้ปฏิบัติตาม ผลการป้องกันการเกิดอาชญากรรมทั่วไปในทุกคดี และมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

3) มาตรการป้องกันเชิงรุก เป็นมาตรการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับมาตรการปราบปราม แต่ยังไม่ถึงขั้นการจับกุม เป็นการปฏิบัติที่เข้าไปใกล้คนร้ายมากขึ้นกว่าในมาตรการป้องกันตามปกติ วิธีการนี้เน้นย้ำการกระทำที่สม่ำเสมอโดยไม่หวังผลการจับกุม เพียงแต่มุ่งในการป้องกัน หากสามารถจับกุมได้ก็จะเป็นผลต่อการปฏิบัติเพิ่มขึ้น

2. การปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ การใช้มาตรการระงับการกระทำผิด และการจับกุมควบคุมอาชญากร เพื่อป้องกันอาชญากรย้อนกลับมาประกอบอาชญากรรมอีก และเป็น การลงโทษอาชญากรเพื่อให้เช็ดหลาบ ทั้งยังเป็นเครื่องเตือนใจแก่ผู้ที่จะประกอบอาชญากรรม แบ่งเป็น 2 มาตรการ คือ

1) มาตรการปราบปรามตามปกติ ได้แก่ การป้องกันและระงับเหตุในขณะเกิดอาชญากรรมและการสืบสวนติดตามจับกุมภายหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการสืบสวนหาข่าวอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องในทุกวิธี เช่น การปราบปรามอาวุธสงคราม อาวุธปืนเถื่อน ยาเสพติด และของหนีภาษี

2) มาตรการปราบปรามในเชิงรุก เช่น การจัดให้มีการระดมกวาดล้างอย่างสอดคล้องกับเหตุการณ์ และสถานภาพอาชญากรรม

แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

ความหมายและลักษณะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (white collar crime)

อาชญากรรม (Crime) เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเป็น การกระทำที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายอาญา ซึ่งจากการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ และทรัพย์สิน โดยที่บุคคลที่กระทำผิดเราจะเรียกกันว่า “อาชญากร” (Criminal) นั่นเอง อย่างไรก็ตาม อาชญากรรมอาจมีการจัดแบ่งประเภทได้หลายประเภท เช่น อาชญากรรมอันเป็นการประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ , อาชญากรรมยาเสพติด แต่อาชญากรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายที่รวดเร็ว และมีมูลค่ามหาศาล โดยเฉพาะความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ที่ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติอย่างมาก ทั้งในแง่ของความเชื่อมั่นของนักลงทุน และความมั่นคงของประเทศ นั่นก็คือ “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” (White Collar Crime/ Economic Crime) อาชญากรรมทุกประเภทที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกสังคม ซึ่งไม่อาจปฏิเสธได้ว่าไม่มีสังคมใดที่ปลอดจากปัญหาอาชญากรรม และการกระทำผิดอย่างแท้จริง ในอดีตสังคมยุคแรก รูปแบบของอาชญากรรมมักเป็นรูปแบบเกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานของชีวิตความเป็นอยู่และรุนแรงขึ้น ตามความเจริญของสังคมและเทคโนโลยี เช่น ความผิดต่อทรัพย์สิน ต่อร่างกาย และต่อชีวิต การบังคับใช้กฎหมายในอดีตกระทำได้ไม่ยาก ต่อมาสังคมได้พัฒนาตนเอง รูปแบบของอาชญากรรมเกิดความหลากหลายและทวีความซับซ้อนขึ้น การพัฒนาและการนำเทคโนโลยีในรูปแบบใหม่เข้ามาใช้ในการประกอบอาชญากรรมมีมากขึ้น ทำให้ยากแก่การป้องกันปราบปราม มักจะพบอยู่เสมอว่าพฤติกรรมของอาชญากรจะไม่มี ความรุนแรงต่อชีวิต ร่างกาย แต่มุ่งประสงค์ต่อการแสวงหาทรัพย์สินครั้งละจำนวนมาก ๆ โดยที่สังคมไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นภัยที่ใกล้ตัว อาชญากรรมลักษณะนี้ถูกเรียกว่าอาชญากรรมคอเชิ้ตขาว หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ บางครั้งการประกอบอาชญากรรมเหล่านี้ มีลักษณะโยงใยเครือข่ายจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ และเพื่อเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบ มีผู้อธิบายความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อยู่หลายนิยามด้วยกัน

Edwin H. Sutherland¹⁰ ได้ให้นิยามความหมายของ white collar Crime หรือการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความผิดของบุคคลในสังคมชั้นสูง ที่มีชื่อเสียง มีฐานะใน

---

¹⁰Edwin H. Sutherland, White Collar Crime, N.Y.: Holt, rineheart and Winton (1961), pp. 9-10.

สังคมเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ โดยมักกระทำคามผิดในลักษณะของการทุจริต โดยการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ในสังคม การค้าของหนีภาษี การโกงภาษี การฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมที่ยากต่อการบังคับใช้กฎหมาย โดย white collar crime ถือเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คือเป็นการกระทำคามผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการกระทำคามผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการพาณิชย์ที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ

L.S Saranger and J.F Short¹¹ เรียกอาชญากรรมประเภทนี้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของ Organizational Crime ให้นิยามว่า “เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือการละเว้นไม่ปฏิบัติที่เป็นการผิดกฎหมาย เป็นการกระทำที่เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรที่บังเกิดผลกระทบในทางกายภาพหรือทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรงต่อลูกค้า พนักงาน ลูกค้า ผู้บริโภค หรือสาธารณชนทั่วไป

วีระพงษ์ บุญโญภาส¹² ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจไว้ว่า “เป็นการกระทำคามผิดกฎหมาย” ซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ โดยมีได้จำกัดเฉพาะความผิดกฎหมายอาญาเท่านั้น ผู้กระทำคามผิดดังกล่าวมักจะเป็นผู้ที่มีสถานภาพในทางสังคม มีตำแหน่งหน้าที่การงานและความรู้

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะแฝงเร้นอยู่ในกิจการที่ได้รับอนุญาต หากมองในมุมกว้างแล้ว อาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะมีขอบเขตการกระทำคามผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและการพาณิชย์ทุกชนิด ซึ่งได้แก่ การคอรัปชั่น การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การลักลอบผลิตและการค้ายาเสพติด การลักลอบขุดแร่เถื่อนออกไปขายต่างประเทศ หวยเถื่อน บ่อนการพนัน การกินคอมมิชชั่นจากการกู้เงินต่างประเทศโดยฉ้อฉล การซื้อขายน้ำมันเถื่อนที่หลีกเลี่ยงภาษีหรือเอาเปรียบผู้ค้าที่สุจริตเอาเปรียบผู้บริโภค การซื้อของของราชการและรัฐวิสาหกิจ การปลอมปนสินค้าส่งออก การโกงและการหลีกเลี่ยงภาษีทุกรูปแบบ การเอารัดเอาเปรียบและขูดรีดเกษตรกรและความผิดที่เกิดจากธนาคารพาณิชย์

¹¹ L. S Saranger and J.F Short, “Toward a Sociology of Organizational Crime,” *Social Problems* 25 (1977):407.

¹² วีระพงษ์ บุญโญภาส, *ขอบเขตและความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547), น. 7.

คดีนิน บุญสุวรรณ¹³ ได้ให้ความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจไว้ว่าเป็นการกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรง หรือบ่อนทำลายเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ว่าจะการกระทำนั้น ผู้กระทำมีเจตนาหรือไม่มีเจตนา ผิดกฎหมายหรือไม่ผิดกฎหมาย มีกฎหมายหรือไม่มีกฎหมายห้ามก็ตาม

ความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจดังที่กล่าวมาข้างต้น มีความหมายในหลากหลายทัศนะ ทำให้สรุปลักษณะความหมายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจได้ว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นอาชญากรรมที่กระทำโดยบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่การงาน มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพเฉพาะ มีสถานภาพในสังคม อาศัยช่องโอกาสที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่ หรือมีส่วนรับผิดชอบ และผลของการประกอบอาชญากรรมมีเพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไร หรือผลประโยชน์ทางทรัพย์สินเป็นสำคัญอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติ ซึ่งมักจะพบพฤติกรรมเหล่านี้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง จึงนับได้ว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกประเภทหนึ่ง

ปัจจุบันมีแนวความคิดว่าการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมเกิดขึ้น จะส่งผลดีกว่าเมื่ออาชญากรรมเกิดขึ้นแล้วค่อยมาปราบปรามภายหลัง แนวคิดนี้อาจใช้วิธีการลดมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด หรือตัดช่องโอกาสในการกระทำความผิด หรือการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ การแยกผู้กระทำผิดออกจากผู้กระทำผิดติดนิสัยหรืออาชญากรมืออาชีพ เพื่อไม่ให้เกิดการเรียนรู้และรูปแบบของการประกอบอาชญากรรม ฯลฯ

ลักษณะของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

1. ผู้กระทำผิดมีความเฉลียวฉลาดกว่าอาชญากรธรรมดา จะมีบุคลิกดี เป็นที่น่าเชื่อถือไว้วางใจแก่ประชาชน
2. ใช้เทคนิคที่มีประสิทธิภาพสูงในการกระทำความผิด และยากต่อการสืบสวนเพราะข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดอยู่ในความรู้ความสามารถในอาชีพ ที่ผู้กระทำผิดประกอบอยู่
3. เป็นการกระทำที่เป็นอันตรายมากกว่าความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามธรรมดาโดยทั่วไป

---

¹³คดีนิน บุญสุวรรณ, “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ นักบ่อนทำลายชาติที่แท้จริง,” เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, (กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), น. 3.

4. เป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำในฐานะทางเศรษฐกิจในหมู่ประชาชน
5. เป็นการกระทำผิดที่ไม่มีภาพลักษณ์ที่เขย่าขวัญ ไม่ใช้ความรุนแรง ไม่ใช้กำลังทำร้าย ไม่ใช้อาวุธ ไม่ใช้การข่มขู่ ไม่ใช้วิธีการที่ปรากฏชัดเจนว่าเป็นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อประชาชน
6. เป็นการกระทำผิดที่สังเกตได้ยาก ไม่ชัดเจนในลักษณะที่เป็นอันตรายแก่ประชาชนโดยตรงหรือโดยทันที ทำให้ผู้เสียหายไม่รู้สึกรู้สีกว่าตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมแล้ว แต่กลับคิดว่าเป็นการเสียเปรียบในธุรกิจการค้าปกติ หรือบางครั้งบางคนไม่รู้ตัวเลยว่าเป็นผู้เสียหาย ทั้ง ๆ ที่ถูกหลอกลวงเอาเงินไปแล้ว
7. เป็นการกระทำที่ใช้กลอุบาย มุ่งเน้นในเรื่องการแสวงหาประโยชน์ตอบแทนสูงสุด โดยเฉพาะเรื่องทรัพย์สิน มักมีพฤติกรรม เช่น ยักยอกถ่ายเททรัพย์สินของผู้อื่น โดยวิธีการยักยอก หลอกลวง ต้มตุ๋น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีการกระทำผิดร่วมกันหลายคน และมีการศึกษาวางแผนไว้ล่วงหน้า
8. ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นมูลค่ามหาศาล และรูปแบบการกระทำผิดมักจะเป็นองค์การอาชญากรรม ซึ่งอาจมีลักษณะข้ามชาติ
9. การกระทำผิดเกี่ยวข้องกับความบกพร่องของโครงสร้างสังคม ที่ไม่เป็นธรรม หรือระบบเศรษฐกิจที่เปิดช่องให้มีการขูดรีดเอาส่วนเกินของการผลิต อันก่อให้เกิดการทุจริต สมคบ หรือปิดบังการทุจริต ซึ่งกระทำโดยกลุ่มอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีอำนาจในสังคม

ประเภทของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงในประเทศที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ได้ขยายวงกว้างไปยังประเทศต่าง ๆ แม้ในประเทศที่กำลังพัฒนา สำหรับการดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในประเทศไทย สำนักงานอัยการสูงสุด (Office of the Attorney General) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการฟ้องร้องและดำเนินคดีอาญาทุกประเภท รวมถึงอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ได้จัดว่าความผิดดังต่อไปนี้เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

1. ความผิดเกี่ยวกับการเงินและธนาคารได้แก่
  - 1.1 ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคารที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา
  - 1.2 ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายปรัวรรตเงินตรา

- 1.3 การกู้ยืมเงินที่เป็นการซื้อโงงประชาชน เช่น แคร่ลูกโซ่ แคร่ชาร์เตอร์ แคร่แม่ช้อย หรือธุรกิจเงินต่อเงิน
- 1.4 การซื้อโงงโดยเอกสารที่ผ่านทางธนาคารในการส่งสินค้าไปยังต่างประเทศ
- 1.5 การซื้อโงงด้วยการใช้เอกสารเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือเอกสาร การโอนเงิน หรือตัวแลกเงินระหว่างประเทศปลอม
- 1.6 การซื้อโงงด้วยการใช้พันธบัตร สิทธิบัตร หรือใบหุ้นปลอม หรือใช้โดยมิชอบ
- 1.7 การซื้อโงงในการซื้อขายในตลาดค้าผลิตภัณฑ์ล่วงหน้า
- 1.8 การซื้อโงงในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่น การปั่นหุ้น, การซื้อขายโดยคนวงใน (insider trading)
- 1.9 การซื้อโงงด้วยการใช้บัตรเครดิต ตัวแลกเงินเดินทางระหว่างประเทศปลอม เช่น การขโมยบัตรเครดิตของผู้อื่นมาใช้, ปลอมบัตรเครดิตขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ (บัตรขาว)
- 1.10 การซื้อโงงหรือลักทรัพย์จากเครื่องจ่ายเงินอัตโนมัติ (Automatic Teller Machine)
- 1.11 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา
2. ความผิดเกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ได้แก่
  - 2.1 การซื้อโงงและฉ้อฉลในการซื้อขายสินค้าจำนวนมาก
  - 2.2 การล้มละลายโดยฉ้อฉล
  - 2.3 การให้หรือการโอนยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลในทางการค้าโดยมิชอบ
  - 2.4 การปลอมแปลงใบสั่งสินค้า หรือสัญญาทางการค้า
  - 2.5 การจัดตั้งนิติบุคคลโดยมิชอบ
  - 2.6 การซื้อโงงโดยใช้เทคโนโลยีแผนใหม่ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ (Computer Related Crime) หรือเทเลกราฟปลอม
  - 2.7 การปลอมแปลงดวงตราไปรษณียากรและอากรแสตมป์
  - 2.8 การซื้อโงงทางการค้าโดยใช้อุบาย
  - 2.9 การซื้อโงงบริษัทประกันภัย
  - 2.10 การซื้อโงงและปลอมแปลงบัตรโดยสารยานพาหนะในการเดินทาง หรือเอกสารเดินทาง

2.11 การเปิดเผยความลับทางการค้าและทรัพย์สินทางปัญญา

2.12 ความผิดเกี่ยวกับการทรัพย์สินทางปัญญาอันได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและอื่น ๆ

3. ความผิดเกี่ยวกับการควบคุมโภชนาภัณฑ์และคุ้มครองผู้บริโภค ความผิดเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและมาตรฐานสินค้าขาออก และการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับอาหารและยา วัตถุมีพิษ และกรณีอื่น ๆ ในลักษณะดังกล่าว

4. ความผิดเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด

5. ความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร ศุลกากร สรรพากร และสรรพสามิต เช่น การปลอมใบกำกับภาษีสินค้า, การนำเข้าสินค้าหลีกเลี่ยงภาษี

6. ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ แร่ น้ำมันเชื้อเพลิงปิโตรเลียม และอื่น ๆ ลักษณะเดียวกัน

การกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง

สถานการณ์การหลีกเลี่ยงภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงในปัจจุบัน

จากสภาวะการลักลอบหลีกเลี่ยงภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงทางทะเลดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อตลาดค้าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ถูกเอาเปรียบทางการค้า ในปี พ.ศ.2538 กลุ่ม Major oil ที่ได้รับความเสียหายต้องสูญเสียส่วนแบ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ได้ร้องขอให้รัฐบาลจัดตั้งหน่วยปราบปรามขึ้นเพื่อลดภาวะการขาดทุนและเป็นการเร่งรัดให้รัฐจัดเก็บภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงได้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2538 เห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 4/2538(ครั้งที่ 52) เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2538 โดยให้กรมตำรวจรับผิดชอบดำเนินการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงโดยผิดกฎหมาย และให้ดำเนินการกวาดล้างปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างเต็มที่ กรมตำรวจในขณะนั้นจึงได้ตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงขึ้น และเข้าดำเนินการสืบสวนปราบปราม จึงได้พบว่าการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง ได้มีการพัฒนารูปแบบการกระทำผิดจากการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงหลีกเลี่ยงภาษีทางทะเล ไปสู่การหลีกเลี่ยงภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงทางบก

ในหลายรูปแบบ เช่นการขออนุญาตการส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงโดยไม่มี การส่งออกจริง และการนำสาร Solvent ที่ได้รับการยกเว้นภาษีไปปลอมปนกับน้ำมันเชื้อเพลิง

ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงโดยมิชอบ ได้เข้าตรวจสอบการส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงไปนอกราชอาณาจักรตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 เป็นต้นมา พบว่าพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา สภาพท้องถิ่นของการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของประเทศเพื่อนบ้าน ไม่สูงถึงยอดของการส่งออกของกรมศุลกากร มีการทุจริตในหลายด้านศุลกากรที่มีน้ำมันเชื้อเพลิงส่งออก ประกอบกับสำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ได้จำแนกหน้าที่ที่ปรึกษาการดำเนินการสำรวจ มีข้อมูลสอดคล้องต้องกันว่า มีการลักลอบนำน้ำมันเชื้อเพลิงส่งออกมาจำหน่ายภายในประเทศแจ้งขอคืนภาษี โดยน้ำมันเชื้อเพลิงเหล่านั้นไม่มีการส่งออกจริง หรือส่งออกจริงแต่ส่งออกไม่หมดแล้วลักลอบนำน้ำมันเชื้อเพลิงกลับเข้ามาจำหน่ายในประเทศ หรือส่งออกสิ่งอื่น ซึ่งไม่ใช่ น้ำมันเชื้อเพลิงตามที่สำแดงออกไปแทน โดยกระทำใน 2 ช่องทางดังนี้¹⁴

1. การส่งออกทางทะเล โดยเรือบรรทุกน้ำมัน รับน้ำมันจากโรงกลั่นหรือคลังน้ำมันชายฝั่งโดยแจ้งส่งออกและได้รับการยกเว้นภาษีแล้ววิ่งเรือออกทะเล แต่วกกลับขึ้นฝั่งเพื่อขายในประเทศ จึงเป็นการลักลอบนำเข้าเพราะน้ำมันยังไม่ได้เสียภาษี

2. การส่งออกทางบกข้ามชายแดนไปยัง 3 ประเทศ เพื่อนบ้านคือ สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และกัมพูชา ในกรณีนี้ผู้ส่งออกต้องเสียภาษีก่อนแล้วจึงนำหลักฐานการส่งออกมาขอคืนภาษี

รูปแบบการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง

1. ขออนุญาตขอคืนภาษีส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิง

1.1 แจ้งว่าได้ขนน้ำมันไปส่งประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สหภาพพม่า กัมพูชา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ไม่ต้องเสียภาษีเป็นน้ำมันผ่านแดน) แต่ไม่มีการขนน้ำมันไปจริง โดยนำน้ำมันที่ไม่เสียภาษีไปขายตามสถานีบริการ หรือกรณีมีการขนส่งไปจริง แต่บางครั้งนำกลับมาขายบางส่วนหรือทั้งหมด และนำเอกสารการส่งออกอันเป็นที่มาขอคืนภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง (น้ำมันที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรจะได้รับการยกเว้นภาษี ผู้ส่งออกต้องรับภาระชำระภาษีไปก่อน และนำหลักฐานการส่งออกมาขอคืนภาษีในภายหลัง)

¹⁴สำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ, “การลักลอบนำน้ำมันเชื้อเพลิงส่งออก,” วารสารนโยบายพลังงาน 43 (มกราคม-ธันวาคม 2542):41.

1.2 แจกซื้อน้ำมันดีเซลจากคลังน้ำมันภายในประเทศ เพื่อไปเติมให้เรือใหญ่ต่างประเทศหรือเรือไทย ใช้เป็นเชื้อเพลิงเดินทางไปต่างประเทศ ปรากฏว่า มีการนำน้ำมันดีเซลสำหรับเป็นเชื้อเพลิงขึ้นเรือที่เดินทางไปต่างประเทศน้อยกว่าที่แจ้งไว้ ส่วนที่เหลือนำไปขายให้กับกลุ่มนายทุนอิทธิพลและสถานีบริการน้ำมันรายย่อยทั่วไป เป็นการหลบเลี่ยงภาษีอีกวิธีหนึ่ง

1.3 ส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน แต่นำน้ำมันไปขายให้กลับให้เรือประมงไทยบริเวณชายแดนริมฝั่งของประเทศเพื่อนบ้าน และนำโควตามาขอคืนภาษีส่งออกน้ำมัน

1.4 เติมน้ำมันที่ใช้กับเครื่องยนต์เรือเดินทะเลขนาดใหญ่แต่เติมไม่ให้เห็นถึงขากลับจากต่างประเทศแอบเติมในถังใช้งานนำกลับมาขายในประเทศ

1.5 PIPING ลักลอบขายน้ำมันเชื้อเพลิงจากเรือขนส่งน้ำมันไปเติมเรือสินค้าต่างประเทศ และอ้างว่าเป็นน้ำมันค้างถัง/ท่อ

1.6 แจกส่งน้ำมันเชื้อเพลิงออกไปต่างประเทศทางเรือ (เพื่อขอคืนภาษี) แล้วนำเรือบรรทุกน้ำมันออกไปนอกน่านน้ำอาณาเขต หลังจากนั้นได้ดำเนินการลักลอบนำเรือบรรทุกน้ำมันกลับเข้าฝั่งนำขึ้นคลังชายฝั่งโดยไม่แจ้งสรรพสามิตและศุลกากร

รูปแบบการกระทำความผิดลักลอบหลีกเลี่ยงภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงทางทะเลในอดีต¹⁵

1. FLOATING STORAGE TANK นิยมทำกันมากไม่เสียภาษีทั้งหมดโดยเรือบรรทุกน้ำมันเข้ามาจอดในน่านน้ำสากล จำหน่ายให้กับเรือประมงทั่วไปและใช้เรือบรรทุกน้ำมันขนาดเล็ก เรือประมง หรือเรือประมงดัดแปลง ไปสูบน้ำจากเรือขนาดใหญ่ในน่านน้ำสากล และนำมาสูบน้ำขึ้นรถบรรทุก หรือโรงงานริมฝั่งแม่น้ำเข้าคลังน้ำมันชายฝั่งและใส่รถบรรทุกน้ำมันไปส่งขายให้ตามสถานีบริการ

2. DECLARE QUANTITIES LESS THAN ACTUAL เป็นวิธีการแสดงปริมาณน้ำมันเข้าน้อยกว่าปริมาณที่รับมาจริง

3. จัดซื้อน้ำมันจากต่างประเทศและใช้เรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่ขนน้ำมันมายังคลังน้ำมันที่มีการนำเข้าปกติ แต่ไม่แจ้งการนำเข้าหรือแจ้งปริมาณนำเข้าที่ต่ำกว่าจริง

4. จัดซื้อน้ำมันจากต่างประเทศและใช้เรือบรรทุกน้ำมันขนาดเล็กขนน้ำมันมายังคลังที่ไม่ได้รับอนุญาตนำเข้าจากกรมศุลกากรและไม่มีเจ้าหน้าที่ศุลกากรประจำอยู่

¹⁵ ข้อมูลจากศูนย์ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง (ศปนม.).

5. จัดซื้อน้ำมันจากต่างประเทศ และใช้เรือบรรทุกน้ำมันขนาดใหญ่มาลอยลำกลางอ่าวไทยนอกเขตน่านน้ำไทย และจำหน่ายให้แก่เรือประมงที่ต้องการเติมกลางทะเลส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งจำหน่ายแก่เรือประมงดัดแปลงเป็นเรือบรรทุกน้ำมัน เพื่อลักลอบนำขึ้นมาสู่งู๊งทุกรูปแบบ

6. แจ่งหลักฐานการเสียภาษีนำเข้า (ใบขน) 1 เทียว แต่บริษัทจะขนน้ำมันเข้ามา 2-4 เทียว โดยใช้หลักฐานการได้มาของน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้นำเข้าแล้วเวียนกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง (ตัวเวียน)

7. IMPORTING OIL WITHOUT REPORTING TO CUSTOM วิธีนำน้ำมันจากต่างประเทศเข้ามาทั้งลำเรือ โดยปลอมแปลงหลักฐานว่าน้ำมันที่บรรทุกเที่ยวนี้เป็นน้ำมันที่ผลิตในประเทศและชำระภาษีแล้ว แจ่งว่าขนย้ายจากคลังหนึ่งไปไว้ที่อีกคลังหนึ่งบริเวณใกล้เคียง

2. การปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิง

การกระทำความผิดอีกรูปแบบหนึ่งของการหลีกเลี่ยงภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง คือการนำผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม หรือสารละลายไฮโดรคาร์บอน (Solvent) ที่ได้รับการคืนภาษี ยกเว้นภาษี หรือเสียภาษีน้อยกว่า ไปปลอมปนกับน้ำมันเชื้อเพลิง การกระทำความผิดส่วนใหญ่จะพบในลักษณะการนำเอาสารละลาย Solvent ที่ได้รับการยกเว้นภาษีไปปลอมปน มากกว่าการกระทำผิดในรูปแบบอื่น ส่วนสาเหตุที่ผู้ประกอบการที่ไม่สุจริตนำสารละลาย Solvent ไปปลอมปน เนื่องจากได้กำไรจากผลต่างที่ได้รับประโยชน์จากการยกเว้นภาษีตามจำนวนที่มาปลอมปน ปัญหาของการนำสารละลาย Solvent มาปลอมปนกับน้ำมันเชื้อเพลิงเริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใด ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่อย่างไรก็ตาม สารละลาย Solvent จะเป็นผลพลอยได้จากการกลั่นคอนเดนเสท (Condensate) และน้ำมันดิบ โดยเมื่อประมาณปี พ.ศ.2513 ประเทศไทยได้ขุดพบก๊าซธรรมชาติ (Natural Gas) ในอ่าวไทย โดย บริษัท Union Oil Company of Thailand (ปัจจุบันเป็น บริษัท ยูโนแคล Unocal Thailand Co.,Ltd.) และบริษัท Texas Pacific Company และในปี 2521 บริษัท ยูโนแคล Unocal Thailand Co.,Ltd. ต่อก่อส่งก๊าซในทะเลจากหลุมเอราวัณในอ่าวไทยให้แก่การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ระยะทางในทะเล 425 กิโลเมตร ส่งให้โรงงานแยกก๊าซธรรมชาติขององค์การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ตั้งอยู่ที่นิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด จังหวัดระยอง¹⁶ ซึ่งก๊าซธรรมชาติที่ขุดพบมีส่วนผสมของก๊าซธรรมชาติเหลว (Natural Gas Liquid

¹⁶ วีรพจน์ ลือประสิทธิ์กุล, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), น. 47.

– NGL) และ “คอนเดนเสท” (Condensate) รวมอยู่ด้วย เมื่อทำให้เย็นตัวลงจะเปลี่ยนสภาพจากแก๊สเป็นของเหลว ซึ่งโรงกลั่นน้ำมันหรือโรงแยก (Condensate Spilter) สามารถนำคอนเดนเสท (Condensate) ไปแยกส่วน จะได้ผลิตภัณฑ์แนฟทา (Naphtha), โทลูอีน (Toluene) และ สารละลายไฮโดรคาร์บอน (Solvent) ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้รับการยกเว้นภาษีสรรพสามิต แต่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับน้ำมันเชื้อเพลิง จึงมีการนำเอาไปผสมปนกับน้ำมันเชื้อเพลิง สร้างผลกำไร ในธุรกิจตลาดค่าน้ำมันเชื้อเพลิงจำนวนมาก ขบวนการกระทำผิดมีความสัมพันธ์กับการขยายตัวตามความต้องการของการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ จนถึงขั้นวิกฤตต่อระบบเศรษฐกิจที่รัฐขาดรายได้จากการจัดเก็บภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง และทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมในตลาดการค้าพลังงานระบบนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม

สารละลาย Solvent เป็นสารละลายไฮโดรคาร์บอน และมีหลายชนิด บางชนิดมีคุณสมบัติคล้ายน้ำมันเบนซิน บางชนิดมีคุณสมบัติคล้ายกับน้ำมันดีเซล มีประโยชน์ใช้ในการทำละลายหรือเป็นสารชะล้างในอุตสาหกรรม และเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรม สี เทียนไข อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมละลายยางมะตอย และทำหมึกพิมพ์ เป็นต้น จากข้อมูลของศูนย์ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง (ศปนม.) พบรูปแบบการกระทำผิดเกี่ยวกับการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิงในหลายรูปแบบ

2.1 รูปแบบการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิง

ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่นำมาใช้ปลอมปนจะมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับน้ำมันเชื้อเพลิงและได้รับการยกเว้นภาษี เช่น แนฟธา (Naphtha) , สลอป (Slop), โทลูอีน (Toluene), สารละลายไฮโดรคาร์บอนโซลเว้นท์ (Solvent) เมื่อนำไปปลอมปนกับน้ำมันเชื้อเพลิง จะทำให้ลดต้นทุนในธุรกิจตลาดค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งจากข้อมูลของศูนย์ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง (ศปนม.) กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ รูปแบบการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิง ตั้งแต่อดีตถึงปี พ.ศ. 2542 ดังนี้¹⁷

1) การลักลอบนำเอาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ยกเว้นภาษีออกจากโรงกลั่นไปปลอมปนกับน้ำมันเชื้อเพลิงตามแหล่งปลอมปน หรือนำไปปลอมปนตามสถานีบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง

¹⁷ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, “โครงการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและสารละลายไฮโดรคาร์บอน Solvent ไปปลอมปนในน้ำมันเชื้อเพลิง ประจำปี 2543,” น. 2. (ัดสำเนา)

2) การขออนุญาตเป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ยกเว้นภาษีเพื่อใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม แต่ไม่มีการประกอบอุตสาหกรรมจริงหรือประกอบอุตสาหกรรมเป็นฉากบังหน้า แล้วลักลอบโคเวตาของผลิตภัณฑ์ไปปลอมปนกับน้ำมันเชื้อเพลิง

3) การขออนุญาตเป็นผู้ขนส่ง ตัวแทนนายหน้า (Jobber) ในการขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ยกเว้นภาษี แต่ไม่มีตัวตนอยู่จริง แล้วลักลอบโคเวตาของผลิตภัณฑ์ไปปลอมปนกับน้ำมันเชื้อเพลิง

4) การใช้เอกสารใบกำกับการขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงปลอมเพื่ออำพรางการขนส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ได้รับการยกเว้นภาษีไปปลอมปนกับน้ำมันเชื้อเพลิง

5) การนำผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ได้รับการยกเว้นภาษีไปเติมสารเพิ่มคุณภาพ (Additive) เพื่อนำไปใช้แทนน้ำมันดีเซลหรือเบนซินจำหน่ายให้แก่ประชาชน

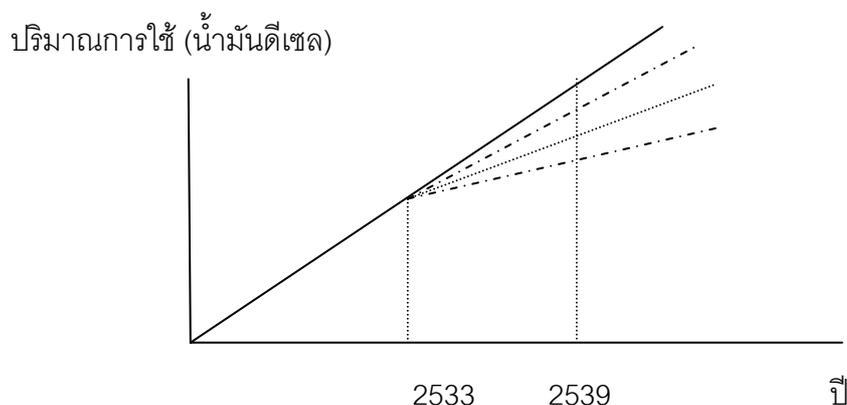
6) ใช้คลังน้ำมันเช่าจัดเก็บจากผู้รับอนุญาตตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2522 แล้วทำการจัดเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงกับสารละลาย Solvent ในคลังเดียวกัน เพื่อสะดวกแก่การปลอมปนไปจำหน่ายให้กับสถานีบริการที่เป็นเครือข่าย

7) การปลอมปนสารละลาย Solvent ในน้ำมันเชื้อเพลิงที่ส่งออกไปต่างประเทศ แต่สำแดงเอกสารการส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงที่ได้มาตรฐาน เพื่อขอลดการขอคืนภาษีโดยขอคืนภาษีส่งออกตามพิกัดอัตราภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงคุณภาพได้มาตรฐาน ทั้งนี้ผู้ประกอบการจะได้ประโยชน์จากส่วนต่างภาษีของปริมาณสารละลาย Solvent ที่ไปปลอมปนสารละลาย Solvent มาปลอมปนจะทำให้น้ำมันมีคุณภาพต่ำ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่เครื่องยนต์ของประชาชนผู้บริโภค จากลักษณะของการกระทำความผิดดังกล่าว สอดคล้องกับข้อมูลการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เมื่อเดือนมีนาคม 2543 ที่เสนอต่อ Thailand information Coordination Group (TICG)¹⁸ ที่ประมาณการหลีกเลี่ยงภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงในรูปแบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 เป็นต้นมา ดังนี้

---

¹⁸Thailand information Group (TICG) ซึ่งเป็นกลุ่มของบริษัทผู้ค้าน้ำมัน ประกอบด้วยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.), บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) บริษัทเชลล์แห่งประเทศไทย จำกัด, บริษัทน้ำมันคาลเท็กซ์ (ประเทศไทย) จำกัด, บริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน), บริษัทคูเวตปิโตรเลียม (ประเทศไทย) จำกัด, และ บริษัทโคโนโค (ประเทศไทย) จำกัด.

รูปจำลองปริมาณการใช้น้ำมันดีเซล ของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนา
ประเทศ(TDRI)¹⁹

หมายเหตุ: เส้น———— คือ เส้นแสดงปริมาณน้ำมันที่ได้จากการประมาณการทางเศรษฐกิจ
เส้น..... คือ เส้นแสดงปริมาณการใช้น้ำมันในระบบ ตามรายงาน (Reported)
ระหว่างเส้น———— กับ..... คือ ปัญหาการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง
หลีกเลี่ยงภาษี
ระหว่างเส้น..... กับ..... คือ ปัญหาการส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อลด
การขอคืนภาษี
ระหว่างเส้น..... กับ..... คือ ปัญหาการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิงด้วย
สารละลาย Solvent

2.2 มุมเหตุจูงใจในการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง

เนื่องจากน้ำมันเชื้อเพลิงภายในประเทศต้องมีภาระภาษีประมาณลิตรละ
4-7 บาทเศษ ในรูปแบบของการหลีกเลี่ยงภาษีโดยวิธีการต่าง ๆ จากผลต่างของภาษี ที่สร้าง
ผลตอบแทนให้อย่างคุ้มค่า

¹⁹สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ (TDRI), รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ เอกสาร
ประกอบการสัมมนาการลักลอบนำเข้าน้ำมันทางทะเล : ปัญหาและมาตรการ, (กรุงเทพมหานคร:
สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ (TDRI), 2543), น. 3.

เปรียบเทียบโครงสร้างราคาน้ำมัน เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2550

	ดีเซล/ บาท: ลิตร	เบนซิน/ บาท: ลิตร
1. ราคาน้ำมันหน้าโรงกลั่น	17.85	18.46
ภาษีสรรพสามิต	2.30	3.70
ภาษีเทศบาล	2.23	0.36
กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง	0.23	0.37
กองทุนอนุรักษ์พลังงาน	1.50	3.46
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	1.53	1.82
2. ราคาขายส่งหน้าโรงกลั่น	21.96	26.04
ค่าการตลาด	1.35	0.86
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	0.09	0.06
3. ราคาขายปลีก	<u>24.94</u>	<u>28.79</u>
ส่วนต่างแรงจูงใจ 2-1	<u>4.11</u>	<u>7.58</u>

จากโครงสร้างราคาน้ำมัน เห็นได้ว่ามีส่วนต่างของภาษีทำให้เกิดแรงจูงใจเมื่อเปรียบเทียบกับภาษีสารละลาย Solvent ที่นำมาปลอมปน ที่ปัจจุบันกรมสรรพสามิตกำหนดมูลค่าของสารละลาย Solvent ไว้ราคาดีเซลละ 12 บาท²⁰ ดังนั้นภาษีสารละลาย Solvent กำหนด 30% จึงเท่ากับ 3.60 บาท เมื่อนำ Solvent ที่ผู้ประกอบการยอมเสียภาษี 3.60 บาท โดยนำ Solvent ไปปลอมปนกับน้ำมันเบนซิน ผู้ประกอบการก็ยังได้กำไร $7.58 - 3.60 = 3.98$ บาทต่อลิตร และนำ Solvent ไปปลอมปนกับน้ำมันดีเซลผู้ประกอบการก็ยังได้กำไร $4.11 - 3.60 = 0.51$ บาทต่อลิตร

จากรูปแบบของการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง และวิวัฒนาการของการกระทำความผิดซึ่งมีอยู่หลายลักษณะนั้น พบว่าปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น และขยายวงกว้างเปลี่ยนแปลงรูปแบบการกระทำ ความผิดที่ซับซ้อนขึ้น จนกลายเป็นปัญหา “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน รูปแบบของการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิงก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งในการหลีกเลี่ยงภาษี กลุ่มขบวนการ

²⁰ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่องกำหนดมูลค่าสารละลายประเภทไฮโดรคาร์บอน (Hydrocarbon Solvent) เพื่อถือเป็นเกณฑ์ในการคำนวณภาษี ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2542.

ผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีความรู้ทางด้านปิโตรเลียมเป็นพิเศษ แต่สภาพของกฎหมายของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ยังไม่สามารถควบคุมและหยุดยั้งการกระทำผิดของกลุ่มขบวนการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิงได้ การกระทำความผิดในปัจจุบันมักจะพบเสมอว่า ผู้กระทำผิดมักจะอาศัยช่องว่างของกฎหมายมาเป็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง จึงจำเป็นต้องหามาตรการทางกฎหมายมาแก้ไขปัญหอย่างแท้จริงเป็นระบบ และแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาหามาตรการทางกฎหมายในการหยุดยั้งหรือปราบปรามกลุ่มขบวนการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อผลประโยชน์ของรัฐทางด้านรายได้ภาษี การคุ้มครองผู้บริโภค และรักษาสิ่งแวดล้อม

สภาพปัญหาของแนวทางการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง

จากสภาพปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงพบว่า แนวโน้มการกระทำความผิดมีสูงขึ้น และการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงยังไม่สัมฤทธิ์ผล ส่งผลให้รัฐสูญเสียรายได้จากการจัดเก็บภาษีเป็นจำนวนมาก ซึ่งสภาพปัญหาหลักได้แก่

1. การป้องกันและปราบปรามในอดีตที่ผ่านมายังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะ และเป็นเอกภาพ
2. การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานที่มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามมีขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานมีอย่างจำกัด
3. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบดังกล่าวก็ยังไม่มีการประสานข้อมูลระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์มวลรวม ข้อมูลการจัดเก็บภาษี ยกเว้นภาษีหรือคืนภาษีของแต่ละหน่วยงาน ข้อมูลการนำเข้าวัตถุดิบของโรงผลิต โรงกลั่นน้ำมัน ข้อมูลผลิตภัณฑ์คงคลัง (stock) ข้อมูลจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของโรงกลั่นโรงผลิต

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาหารูปแบบองค์กรและโครงสร้างขององค์กร และการบริหารจัดการข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อให้การปราบปรามสัมฤทธิ์ผลต่อไป

ความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมาย

ดังที่กล่าวแล้วว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวม และถูกยกให้เป็น “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” ประเภทหนึ่ง ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงมีลักษณะพิเศษดังต่อไปนี้

1. พฤติการณ์ของการกระทำความผิดไม่รุนแรง เหมือนอย่างคดีความผิดต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ประชาชนไม่รู้สึกรังเกียจหวาดกลัว แต่การประกอบอาชญากรรมแต่ละครั้ง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐเป็นจำนวนมาก
2. อาชญากรผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีความรู้เฉพาะทาง พฤติการณ์ของการก่ออาชญากรรมมักจะเกี่ยวข้องกับอาชีพของตน
3. อาชญากรรมประเภทนี้มักจะพบเสมอว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบรับรู้เห็นเป็นใจ หรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด และใช้ช่องว่างของข้อมูลที่หน่วยงานของรัฐที่ไม่เคยมีการนำมาตรวจสอบเปรียบเทียบกันมาใช้เป็นโอกาสในการกระทำความผิด
4. พฤติการณ์ของการกระทำความผิดส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเอาเปรียบผู้บริโภคและผู้ค้าน้ำมันที่สุจริตที่ถูกแย่งส่วนแบ่งการตลาด
5. ผู้กระทำผิดมักไม่รู้จักรับผิดชอบอยู่เบื้องหลัง ตัดตอนไม่ให้การปราบปรามสาวไปถึงตน
6. ผู้กระทำผิดมักแสดงว่าธุรกิจของตนสุจริตถูกต้องตามกฎหมายเป็นฉากบังหน้า แล้วทำการทุจริตอยู่เบื้องหลัง

ดังนั้น รัฐจึงต้องมีกฎหมายในการบังคับใช้เพื่อควบคุม และสามารถป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงไม่ให้เกิดขึ้น ได้แก่ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง และกฎหมายควบคุมการจัดเก็บภาษีของรัฐ

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงจะเกี่ยวข้องกับกรยกเว้นภาษีน้ำมันและเงินส่งเข้ากองทุน ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร ภาษีมูลค่าเพิ่ม และเงินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง โดยมีหลักการบริหารภาษีของนานาประเทศ

ทั่วโลก จะใช้มาตรการทางภาษีในการควบคุมการบริโภค การจัดเก็บรายได้ ฯลฯ ซึ่งมาตรการหลักในการบริหารภาษีทั่วโลกจะใช้อยู่ 3 มาตรการหลัก คือ การยกเว้นภาษี การคืนภาษี และการลดหย่อนภาษี ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษี 3 ฉบับคือ พระราชบัญญัติภาษีศุลกากร พ.ศ. 2469 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 และประมวลรัษฎากร ซึ่งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงตามกฎหมายดังกล่าวได้แก่ กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต และ กรมสรรพากร นอกจากนี้การควบคุมทางด้านคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงหรือคุ้มครองการเอาเปรียบทางการค้าจะเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2543 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ซึ่งมีกรมธุรกิจพลังงานและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

กฎหมายควบคุมการจัดเก็บภาษีของรัฐ

1. กฎหมายบังคับโทษความผิดเกี่ยวกับภาษี

1.1 กฎหมายภาษีศุลกากร มุ่งบังคับโทษเกี่ยวกับการลักลอบนำเข้าของที่ยังมิได้เสียภาษีเข้ามาในราชอาณาจักร หรือการรับไว้ด้วยประการใด ๆ ซึ่งของที่ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงภาษี²¹ ซึ่ง “ของ” ตามพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีศุลกากร พ.ศ.2475 มีประมาณ 3,000 กว่าประเภท และกำหนดให้น้ำมันเชื้อเพลิง เป็น “ของ” ตามกฎหมายศุลกากร ประเภทหนึ่ง

1.2 กฎหมายภาษีสรรพสามิต มุ่งบังคับโทษแก่ผู้ที่หลีกเลี่ยงภาษีนำเข้าหรือภาษีสำหรับผลิตภัณฑ์ 16 ประเภทที่ผลิตขึ้นในประเทศ²² โดยผู้ใดมีไว้ในความครอบครองซึ่งสินค้าที่หลีกเลี่ยงภาษีสรรพสามิต หรือขาย หรือมีไว้เพื่อขายสินค้าที่หลีกเลี่ยงภาษีสรรพสามิต ย่อมมีความผิดตามกฎหมายสรรพสามิต²³

1.3 ประมวลรัษฎากร เป็นกฎหมายให้อำนาจรัฐในการจัดเก็บภาษีโดยคำนวณภาระภาษีตามทรัพย์สินหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้น เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีโอนอสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ มุ่งบังคับโทษแก่ผู้ที่หลีกเลี่ยงภาษีโดยใช้มาตรการกฎหมายในทางแพ่ง เช่น เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และริบทรัพย์สิน

1.4 พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2543

²¹ พระราชบัญญัติภาษีศุลกากร พ.ศ.2469 มาตรา 27, 27 ทวิ.

²² พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 มาตรา 7,8.

²³ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 มาตรา 161,162 และ 165.

ความหมายของน้ำมันเชื้อเพลิง²⁴ “น้ำมันเชื้อเพลิง” หมายความว่า ก๊าซปิโตรเลียมเหลว น้ำมันเบนซิน น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบิน น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซล น้ำมันเตา น้ำมันหล่อลื่น ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ หรือสิ่งอื่นที่ใช้หรืออาจใช้เป็นวัตถุดิบในการกลั่นหรือผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวข้างต้น และให้หมายความรวมถึงสิ่งอื่นที่ใช้ หรืออาจใช้เชื้อเพลิงหรือเป็นสิ่งหล่อลื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นน้ำมันเชื้อเพลิง โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การกำหนดและควบคุมคุณภาพของน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับจำหน่าย เป็นวัตถุประสงค์สำคัญของพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยการกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงจะต้องจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีลักษณะหรือคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2. กฎหมายควบคุมคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง

การควบคุมการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิง มีกฎหมาย²⁵ ห้ามมิให้ผู้ค้าน้ำมันจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่าย ซึ่งน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีลักษณะหรือคุณภาพแตกต่างจากที่อธิบดีประกาศกำหนดหรือให้ความเห็นชอบ หรือที่ยังมิได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีหรือได้รับความเห็นชอบแล้วแต่ผู้ได้รับความเห็นชอบยังมิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ถ้ามีเหตุอันควรซึ่งไม่สามารถปฏิบัติตามนั้นได้ อธิบดีจะผ่อนผันให้เป็นการชั่วคราวก็ได้

จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติอย่างชัดเจน ในอันที่จะบังคับให้ผู้ค้าน้ำมันจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ หากมีคุณภาพแตกต่างจากที่อธิบดีประกาศก็ถือเป็นความผิด ส่วนนิยามที่ว่า “คุณภาพที่แตกต่างในบทบัญญัติ” พอจะอนุมานได้ว่าจะต้องเป็นความแตกต่างในทางคุณภาพต่ำลง เพราะหากคุณภาพน้ำมันที่ผู้ค้านำมาจำหน่าย แตกต่างจากที่อธิบดีกำหนด เป็นไปในทางที่ดีกว่าย่อมไม่เกิดผลเสียต่อฝ่ายใดไม่น่าจะเป็นความผิด นอกจากนี้ ผู้ค้าน้ำมันที่จะผิดตามบทบัญญัตินี้ได้นั้น จะต้องม้น้ำมันไว้เพื่อการจำหน่าย หากมีไว้เพื่อใช้เองในกิจการของตน ย่อมไม่มีความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าว

3. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

เป็นกฎหมายด้านสังคมที่กำหนดเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากพฤติกรรมที่ฉ้อฉลเกี่ยวกับธุรกิจโดยทั่วไป เนื่องจากปัจจุบันนี้การเสนอขายสินค้าและบริการต่าง ๆ ต่อประชาชน

²⁴ พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2543 มาตรา 4.

²⁵ พระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2543 มาตรา 25.

นับวันมีแต่จะเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบธุรกิจการค้าที่ทุจริตมักจะฉ้อฉลการนำเสนอสินค้าในทาง การตลาดและทางการโฆษณาเอาเปรียบผู้บริโภคและผู้ค้ารายอื่นที่สุจริต ซึ่งอาจเป็นการ หลอกลวงเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด คุณภาพ ราคาของสินค้า และบริการต่าง ๆ²⁶

4. ความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2530 ได้มี การบัญญัติความผิดที่เกี่ยวข้องไว้ในความผิดมูลฐาน ที่จะนำเอาพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมา บังคับใช้

“ความผิดมูลฐาน” หมายถึง

1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด

2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการ เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและ ความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและ ปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ คำประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไป เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการ คำประเวณี หรือความผิด เกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการ กิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการการค้าประเวณีในสถาน การค้าประเวณี

3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำ โดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์ เกี่ยวข้องในการ ดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ใน การยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานใน องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

²⁶ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 271, พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522.

6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโหว่ตามประมวลกฎหมายอาญา

7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในส่วนของการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ ความผิดมูลฐานได้แก่ ความผิดในการนำน้ำมันเชื้อเพลิงเข้าสู่ราชอาณาจักรโดยการลักลอบหนี ภาษี เป็นต้น ซึ่งสามารถนำเอาพระราชบัญญัติการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินไปบังคับใช้ได้

มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิด เกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศไทย

แนวทางที่รัฐนำมาใช้ในการป้องกันปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับน้ำมัน เชื้อเพลิง อาจกล่าวได้ว่า มีอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่

1. แนวทางในการป้องกันโดยนโยบายหรือมาตรการของรัฐต่อประชาชนโดยตรง
2. แนวทางการป้องกันปราบปรามการกระทำ ความผิดโดยหน่วยงานของรัฐ

1. แนวทางในการป้องกันโดยนโยบายหรือมาตรการของรัฐต่อประชาชนโดยตรง หมายถึง นโยบายหรือโครงการของรัฐบาลในการที่เอื้อประโยชน์หรือวางแนวทางแก่ประชาชนหรือ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง โดยอาจใช้มาตรการทางเศรษฐกิจ หรือทางด้านภาษี เพื่อไม่ให้ประชาชนหรือผู้ประกอบการไปกระทำ ความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น

1.1 นโยบายประหยัดพลังงาน ในช่วงปี พ.ศ.2516 - 2517 รัฐบาลสมัย นาย สฤษดิ์ ธรมศักดิ์ แก้ไขปัญหาโดยการออกมาตรการประหยัดพลังงาน โดยมุ่งเน้นให้ประหยัด ไฟฟ้าเพื่อลดการใช้ น้ำมันเตา เพื่อให้ผู้ประกอบการใช้พลังงานน้ำมันเชื้อเพลิง เบนซินและดีเซล ไปใช้น้ำมันเตาที่มีราคาถูกลงแทน ต่อมาทุกรัฐบาลก็มีนโยบายในการให้ประชาชนช่วยประหยัด พลังงาน เช่น การปิดไฟที่ไม่จำเป็นเวลากลางคืน ในสถานที่ต่างๆ ดังจะเห็นได้จาก การ ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐในปัจจุบัน เป็นต้น

1.2 นโยบายตรึงราคาน้ำมันขายปลีกภายในประเทศเพื่อไม่ให้ราคาสินค้าเพิ่ม สูงขึ้น โดยจ่ายเงินชดเชยให้แก่โรงกลั่นน้ำมัน เพื่อให้ประชาชนพอใจกับการชดเชยราคาน้ำมัน ของรัฐบาล ไม่ไปนำเข้าน้ำมันดิบที่ไม่เสียภาษีจากต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จาก สมัยรัฐบาล

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และในสมัยรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ที่มีการตรึงราคาน้ำมันดีเซลในประเทศไว้ไม่ให้สูงขึ้นตามราคาน้ำมันในตลาดโลก เป็นต้น

1.3 นโยบายระบบราคาน้ำมัน “กึ่งลอยตัว” (Semi Float) เนื่องจากมีการแข่งขันกันในตลาดผู้ประกอบการน้ำมันเชื้อเพลิงรายใหญ่ รัฐจึงปล่อยให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันด้านราคาน้ำมันเชื้อเพลิงขายปลีกแก่ประชาชน โดยรัฐจะจัดตั้งคณะกรรมการปิโตรเลียม ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการนโยบายและพลังงานแห่งชาติ มีอำนาจเข้าไปกำหนดราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงที่ผลิตภายในประเทศ และน้ำมันเชื้อเพลิงที่นำเข้ามาตลอดจนกำหนดค่าขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ประกอบการไม่ผูกขาดราคาและไม่ขายปลีกน้ำมันเกินกว่าราคาที่เป็นจริง ดังจะเห็นได้จากในสมัยรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ช่วงปี พ.ศ. 2534 เป็นต้น

1.4 นโยบายระบบราคาน้ำมันเชื้อเพลิง “ลอยตัวเต็มที” รัฐบาลยกเลิกการควบคุมราคาขายส่งน้ำมันเชื้อเพลิงสำเร็จรูปทั้งที่กลั่นได้เองในประเทศและนำเข้ามาจากต่างประเทศ และกำหนดอัตราเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นอัตราคงที่ แต่รัฐบาลจะเข้ามากำหนดหรือแทรกแซงราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น ทำให้มีผู้ค้าน้ำมันรายใหม่เข้ามาร่วมทำธุรกิจโดยเฉพาะบริษัทต่างชาติและบริษัทน้ำมันภายในประเทศ และเกิดการแข่งขันด้านราคากัน ซึ่งนโยบายนี้ในสมัยรัฐบาลของนายอานันท์ ปันยารชุน เคยนำมาประกาศใช้ เป็นต้น

1.5 โครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงให้แก่ชาวประมงในเขตต่อเนื่อง ของราชอาณาจักรไทย เป็นมาตรการสำคัญที่รัฐบาลนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงที่หลีกเลี่ยงภาษี หรือน้ำมันเถื่อนทางทะเล โดยมาจากแนวความคิดว่ารัฐบาลสามารถที่จะกำหนดขอบเขตที่เหมาะสม ภายใต้กรอบของกฎหมาย ให้มีการจำหน่ายน้ำมันที่ได้รับการยกเว้นภาษีได้ คือ ให้มีการจำหน่ายน้ำมันนอกทะเลอาณาเขตของประเทศไทย และถือว่าการนำน้ำมันไปจำหน่ายนอกทะเลอาณาเขตของประเทศไทยไปจำหน่ายในเขตต่อเนื่องเป็นน้ำมันส่งออก ซึ่งในกลไกภาษีของรัฐนั้น สินค้าใดที่มีการเรียกเก็บภาษีถ้าส่งออกไปนอกราชอาณาจักรก็ได้รับยกเว้นภาษี ทั้งนี้ เพื่อช่วยเหลือชาวประมงสามารถซื้อน้ำมันในราคาถูก และมีราคาใกล้เคียงกับราคาน้ำมันเถื่อนในทะเล อันเป็นการลดมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด เพราะผู้ลักลอบนำเข้าน้ำมันจากประเทศมาเลเซีย-สิงคโปร์ ไม่สามารถลักลอบนำเข้ามาจำหน่ายได้อีกต่อไป หลังจากรัฐบาลจัดให้มีโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อให้ชาวประมงสามารถซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงจากโรงกลั่นน้ำมันที่ผลิตในประเทศ ทำให้ลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ และส่งเสริมกิจการผลิตน้ำมันในประเทศไทย สามารถทำให้โรงกลั่นใน

ประเทศนำกำลังการผลิตส่วนเกินของโรงกลั่นมาในโครงการให้เกิดประโยชน์ และทำให้ประชาชน
ซื้อน้ำมันที่มีราคาถูกลง

2. แนวทางการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดโดยหน่วยงานของรัฐ ได้แก่

2.1 การจัดตั้งหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
น้ำมันเชื้อเพลิง

ในอดีตยังไม่มี การจัดตั้งหน่วยงานป้องกันปราบปรามการกระทำความผิด
เกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง ดังนั้นการปฏิบัติจะเป็นเรื่องที่หน่วยงานแต่ละหน่วยต่างปฏิบัติเฉพาะใน
หน้าที่รับผิดชอบของตน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีและเงินกองทุน ได้แก่

1) กรมสรรพสามิตในส่วนของการจัดเก็บภาษีและเงินกองทุนน้ำมัน
เชื้อเพลิง

2) กรมศุลกากรในการนำเข้าภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงและการจัดเก็บ
อากรขาเข้าและเงินกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง

3) กรมสรรพากรในส่วนของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดมาตรฐานและคุณภาพของน้ำมัน
เชื้อเพลิง ได้แก่

1) กรมธุรกิจพลังงาน (กรมทะเบียนการค้า) เกี่ยวข้องกับคุณภาพน้ำมัน
เชื้อเพลิงและการกำหนดมาตรฐานน้ำมันเชื้อเพลิง

2) กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (กรมเจ้าท่า) ในส่วนของ
คุณสมบัติเรือประมงและเรือบรรทุกน้ำมัน (Tanker)

3) สำนักความปลอดภัยธุรกิจน้ำมันเชื้อเพลิง กรมธุรกิจพลังงาน (กรม
โยธาธิการ) ดูแลในส่วนของมาตรฐานความปลอดภัยของโรงงานคลังและสถานีบริการน้ำมันฯ

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม ได้แก่

1) กรมสรรพสามิต เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วย
สรรพสามิต

2) กรมศุลกากร เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยศุลกากร

3) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายที่มี
โทษในทางอาญาทุกประเภท

4) กองทัพเรือ เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามโดยเน้นเป็นหลัก ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหลัก

5) สำนักงานอัยการสูงสุด ในแง่การเป็นที่ปรึกษาของหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดี

4. หน่วยงานประสานการจัดการ

1) กรมประมงในส่วนของภาคราชการที่ประสานการจัดการกับกลุ่มชาวประมง

2) สมาคมประมงแห่งประเทศไทยในส่วนของภาคเอกชนที่ประสานการจัดการกับกลุ่มชาวประมง

3) สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานหรือสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติในอดีต มีหน้าที่เป็นศูนย์ประสานด้านนโยบายและการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงทุกรูปแบบ

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขกฎหมาย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงคมนาคม และกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

6. หน่วยงานเอกชนที่ได้รับผลกระทบจากธุรกิจการค้าน้ำมันโดยมิชอบ ได้แก่ บริษัทผู้ค้าน้ำมัน (Major Oil) อุตสาหกรรมภาคการผลิต การเกษตรภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ ฯลฯ

7. หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง

2.2 องค์กกรกลางในการป้องกันปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง

ในอดีตปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีการตรวจพบจะเป็นการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงโดยหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรทางทะเล เมื่อปี พ.ศ.2535 คณะรัฐมนตรีสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มีมติให้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงทางทะเลโดยกรมศุลกากร ซึ่งรับผิดชอบดูแลในการป้องกันปราบปรามเป็นหน่วยงานหลักและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคณะทำงาน ต่อมาเพื่อให้การปราบปรามมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในปี 2538 รัฐบาลสมัยนายชวน หลีกภัย จึงได้สั่งการให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กรมตำรวจเดิม) จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจขึ้นเข้ามามีส่วนร่วมในการ

ป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงโดยมิชอบทางทะเลโดยกรมตำรวจ ขณะนั้นได้จัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงโดยมิชอบ สังกัด อยู่ในกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางขึ้น ต่อมาในเดือนมกราคม 2539 รัฐบาลชุดเดียวกันได้ มีมติให้จัดตั้งศูนย์ประสานงานขึ้น โดยให้กองทัพเรือเป็นศูนย์กลางการประสานงานการ ปราบปรามทางทะเล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กรมตำรวจเดิม) เป็นศูนย์กลางการประสานงาน ปราบปรามทางบก และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นศูนย์ประสานงาน ด้านนโยบายและแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการร่วมมือในระดับผู้ปฏิบัติการของทุกหน่วยงาน จาก กรณีที่กรมตำรวจจัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง (ศปนม.) ขึ้น เมื่อ ปี พ.ศ.2538 และเข้าดำเนินการสืบสวนปราบปราม พบว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมัน เชื้อเพลิงมิได้กระทำเฉพาะการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงหลักเลี้ยงภาษีทางทะเลแต่เพียง อย่างเดียว ยังพบว่ามีกรกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงทางบกอีกหลายรูปแบบ เช่น การนำสารละลายไฮโดรคาร์บอน(Solvent) ไปปลอมปนในน้ำมันเชื้อเพลิง การจัดทำเอกสารส่งออก น้ำมันเชื้อเพลิงไปนอกราชอาณาจักรอันเป็นเท็จเพื่อขอลดการขอคืนภาษี การปลอมปน น้ำมันหล่อลื่น การกระทำผิดเกี่ยวกับก๊าซปิโตรเลียมเหลว ฯลฯ ดังนั้นเพื่อให้การป้องกัน และปราบปรามครอบคลุมการกระทำผิดทุกรูปแบบทั้งทางบกและทางทะเล โดย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2543 ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 5 มีนาคม 2539 ยกเลิกการมอบหมายให้ กองทัพเรือเป็นศูนย์กลางในการประสานงานปราบปราม ทางทะเลและเปลี่ยนให้ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง (ศปนม.) กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นองค์กรกลางทำ หน้าที่แทนกองทัพเรือในการเป็นศูนย์กลางในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิด เกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง ทั้งทางบกและทางทะเล โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ปรับปรุงโครงสร้าง ของศูนย์ป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงทางทะเล เป็นศูนย์ป้องกันและ ปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงและดำเนินการตามมติรัฐมนตรี ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2543 ในการนี้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานการป้องกันและปราบปรามการ กระทำผิดเกี่ยวกับปิโตรเลียม (คปปป.) โดยแต่งตั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานเป็น ประธาน และหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นคณะกรรมการรวม 13 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิด เกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง (ศปนม.) กองทัพเรือ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมทะเบียนการค้า กรมสรรพากร กรมประมง กรมโยธาธิการ การปิโตรเลียม

แห่งประเทศไทย (ปตท.) กรมเจ้าท่าและกรมโรงงานอุตสาหกรรม คณะกรรมการมีหน้าที่กำหนด กำกับดูแลนโยบายแผนงานและโครงการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับปิโตรเลียม โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ กรมสรรพสามิตเป็นฝ่ายเลขานุการ

อำนาจหน้าที่คณะกรรมการประสานงานการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับปิโตรเลียม (คปปป.)

- 1) ประสานงานด้านนโยบายของรัฐบาลและแผนงาน นำไปสู่การปฏิบัติ
- 2) พิจารณาจัดทำแผนแม่บทและแผนงานงบประมาณ เพื่อจัดสรรให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) เสนอแนะแนวทางและประสานแผนปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดประสิทธิผล อย่างเป็นรูปธรรม
- 4) ประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ
- 5) ปฏิบัติตามนโยบายที่รัฐบาลมอบหมาย

โครงสร้างของคณะกรรมการประสานงานการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับปิโตรเลียมเหลว (คปปป.) จะมีศูนย์ประสานงานการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับปิโตรเลียมเหลว (คปปป.) โดยมีหน่วยงานหลักคือ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสรรพสามิต ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ ฯ และประสานงานอำนวยความสะดวกตามที่คณะกรรมการ ฯ มอบหมาย

2.3 หน่วยงานป้องกันปราบปรามในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง

หน่วยงานที่มีบทบาทหรือเป็นตัวจักรสำคัญในการกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงาน ตลอดจนการปฏิบัติในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง จะประกอบด้วยสำนักนโยบายและแผนพลังงาน (กรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานในปัจจุบัน) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ โดยมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปคือ

1. สำนักนโยบายและแผนพลังงาน (กรมธุรกิจพลังงาน)

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) สังกัดกระทรวงพลังงาน ในอดีต คือสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและแผนพลังงานแห่งชาติ จึงมีบทบาทโดยเป็นจุดเริ่มในการเป็นผู้สั่ง ประสานงาน และร่วมกับหน่วยงานปฏิบัติในการวางแผนกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง อีกทั้งยังเป็นส่วนราชการที่วิเคราะห์กลุ่มกรงปัญหาในระดับผู้ปฏิบัติเพื่อนำเสนอเป็นนโยบายและกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อผ่านความเห็นชอบและนำไปสู่การปฏิบัติระดับล่าง นอกจากนี้ยังเป็นผู้รวบรวมและเสนอการของบประมาณสนับสนุนจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งแต่เดิมสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) นี้ ทำหน้าที่คล้ายกับเป็นองค์กรกลางในการประสานงานแก้ไขปัญหา กำกับดูแลและผลักดันการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สัมฤทธิ์ผล

2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการปราบปรามการกระทำผิดทั้งทางบกและทางทะเล อีกทั้งเป็นศูนย์กลางในการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่ป้องกันและปราบปราม มีการตั้งหน่วยเฉพาะกิจเพื่อรับผิดชอบดูแลเป็นการเฉพาะในด้านการสืบสวนหาข่าว ติดตามเฝ้าระวังมิให้มีการลักลอบกระทำผิด ตลอดจนจับกุมผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมาย

3. กรมสรรพสามิต เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับผลิตภัณฑ์น้ำมันและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่มีการใช้ในประเทศตามกฎหมายว่าด้วยสรรพสามิต ดังนั้นกรมสรรพสามิตจึงมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมถึงการขอยกเว้น การขอคืนภาษีสรรพสามิตน้ำมันเชื้อเพลิงและสารละลายไฮโดรคาร์บอน (Solvent) ที่เข้าข่ายการยกเว้นหรือการคืนภาษี ได้แก่ การส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงไปนอกราชอาณาจักร การใช้สารละลายไฮโดรคาร์บอน (Solvent) เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมการผลิต และการนำน้ำมันเชื้อเพลิงไปเติมเรือพาณิชย์ที่เดินทางออกไปนอกประเทศ กรมสรรพสามิตจะเป็นผู้ควบคุมตรวจสอบดูแลและรับผิดชอบโรงงานผลิต ตัวแทนนายหน้า (Jobber) และผู้ใช้สารละลายไฮโดรคาร์บอน (Solvent) ปลายทาง โดยจะกำหนดระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องและกำกับดูแลไม่ให้มีการรั่วไหลออกนอกระบบ

4. กรมศุลกากร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีและอากรขาเข้าของน้ำมันเชื้อเพลิงที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ป้องกันปราบปรามของกระทรวงการคลังที่รับผิดชอบในการ

ป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงเข้ามาในราชอาณาจักรโดยตรง อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงให้กับเรือประมงในเขตต่อเนื่อง (โครงการน้ำมันเขียว) เพราะการยกเว้นภาษีต่าง ๆ ในโครงการน้ำมันเขียวนี้จะต้องอิงกับระเบียบของศุลกากรว่าด้วยการส่งออกน้ำมันเชื้อเพลิงไปนอกราชอาณาจักร

5. กรมธุรกิจพลังงาน สังกัดกระทรวงพลังงาน เดิมคือสำนักน้ำมันเชื้อเพลิง สังกัดกรมทะเบียนการค้ากระทรวงพาณิชย์ คุ้มครองผู้บริโภครับผิดชอบด้านการตรวจสอบคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงให้เป็นไปตามมาตรฐานประกาศกระทรวงพาณิชย์ และเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงทุกประเภท

ในอดีตการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับปิโตรเลียมหรือการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงนั้น จะทำตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ เช่น การป้องกันปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงทางทะเลจะเป็นหน้าที่ของกรมศุลกากร ซึ่งพบว่ามาตรการดังกล่าวขาดความต่อเนื่องและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน การปฏิบัติไม่สามารถป้องกันปราบปรามได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ต่อมา จึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงหลายหน่วยงาน เพื่อให้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดจัดทำให้งานมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ โดยมีการปรับเปลี่ยนองค์กรหลายครั้งเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การกระทำความผิดที่เปลี่ยนแปลงไป

6. กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)

อำนาจหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ มีดังนี้

1. ป้องกันปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
2. พัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ รูปแบบ วิธีการ และมาตรการในการป้องกันปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมที่มีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
3. พัฒนาโครงการและบริหารการจัดการองค์กร
4. พัฒนาศักยภาพโดยเสริมสร้างศักยภาพในด้าน ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และขวัญกำลังใจ
5. ประสานส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมกับทุกส่วนทั้งภายในและต่างประเทศ

คดีที่อยู่ในความรับผิดชอบ

คดีพิเศษหรือคดีอาชญากรรมพิเศษ²⁷ หมายถึงคดีที่ผู้กระทำความผิดมี
โครงข่ายโยงใยที่มีอิทธิพลหนุนหลังและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีระดับสูง การ
กระทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายอย่างยิ่งต่อประเทศชาติและประชาชน อันได้แก่

1. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง
ประชาชน
2. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า
3. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
4. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ
หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์
5. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเล่นแชร์
6. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
7. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา
ต่อหน่วยงานของรัฐ
8. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแบบผังภูมิของ
วงจรรวม
9. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการ
10. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า
11. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเงินตรา
12. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการชดเชยค่าภาษีอากรสินค้า
ส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร
13. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบัน
การเงิน
14. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย
15. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชน จำกัด
16. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงิน
17. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

²⁷พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547.

สิ่งแวดล้อม

18. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์
19. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน
20. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ
21. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร
22. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

คดีความผิดอาญาตามกฎหมายที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติม ตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 (กคพ.) บัญชีท้ายประกาศ ฉบับที่ 2 ดังนี้

1. คดีความผิดตามประมวลรัษฎากร
2. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
3. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต
4. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสุรา
5. คดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

"ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง" หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม ทบวงหรือกระทรวง สำหรับข้าราชการพลเรือน ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการเหล่าทัพ หรือผู้บัญชาการทหารสูงสุด สำหรับข้าราชการทหาร ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือผู้ดำรงตำแหน่งตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ

"ผู้เสียหาย" หมายความว่า ผู้เสียหายจากการกระทำอันเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวยผิดปกติ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

"ผู้ถูกกล่าวหา" หมายความว่า ผู้ซึ่งถูกกล่าวหาหรือมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่า ได้กระทำการอันเป็นมูลที่จะนำไปสู่การถอดถอนจากตำแหน่ง การดำเนินคดีอาญา การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือการดำเนินการทางวินัย ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้หมายความรวมถึงตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

"ประธานกรรมการ" หมายความว่า ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

"อนุกรรมการ" หมายความว่า อนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

"เลขาธิการ" หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า เลขาธิการ และข้าราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และให้หมายความรวมถึงข้าราชการ หรือพนักงานซึ่งมาช่วยราชการในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

"ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ" หมายความว่า การที่ทรัพย์สินหรือหนี้สินในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งในลักษณะที่ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือหนี้สินลดลงผิดปกติ

"จํารวยผิดปกติ" หมายความว่า การมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติหรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควรสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่²⁸ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบกับแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ประกาศและระเบียบตามวรรคหนึ่งที่มีผลเป็นการทั่วไปเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

²⁸พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาตรา 5.

7. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ สำนักงาน ปปง. เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวางหลักเกณฑ์ และดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งเป็นหน่วยงานตรวจสอบวิเคราะห์ ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน เช่น

- ดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และปฏิบัติงานธุรกรรมอื่น
- ดำเนินการรับรายงานการทำธุรกรรม และแจ้งการตอบรับรายงาน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- ดำเนินการเก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบศึกษาและวิเคราะห์ รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม
- ดำเนินการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การยึดและอายัดทรัพย์สิน และบริหารจัดการทรัพย์สินตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- ดำเนินการจัดให้มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ความรู้ การให้ การศึกษาและฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือช่วยเหลือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าวขึ้น
- ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรม รวมทั้งงานเลขานุการของคณะกรรมการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่งตั้ง
- ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ปัจจุบันได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ 8 ฐาน คือความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด, ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น

และความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็กหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานบริการการค้าประเวณี, ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามกฎหมายอาญา, ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือการกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน หลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์, ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น, ความผิดเกี่ยวกับกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่ หรือช่องโหว่ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และ ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

8. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือ สตง. (Office of the Auditor General of Thailand - OAG) เป็นองค์กรอิสระ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การปฏิบัติงาน และการดำเนินการอื่น ที่เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ตรวจสอบการใช้งบประมาณของรัฐบาล โดยมี ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน (Auditor General) เป็นหัวหน้าสำนักงาน

ในอดีตสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นหน่วยงานของรัฐบาล ทำให้การดำเนินการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเพราะอาจถูกแทรกแซงได้ง่าย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จึงกำหนดให้เป็นองค์กรตรวจสอบอิสระและเป็นกลาง ประกอบด้วย คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โดยให้เสนอรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542²⁹ โดยมีคำนิยามศัพท์ เช่น

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

"ประธานกรรมการ" หมายความว่า ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

²⁹พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 3.

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

"ผู้ว่าการ" หมายความว่า ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

"หน่วยรับตรวจ" หมายความว่า

1) กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็น
กระทรวง ทบวง หรือกรม

2) หน่วยงานของราชการส่วนภูมิภาค

3) หน่วยงานของราชการส่วนท้องถิ่น

4) รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือตาม
กฎหมายอื่น

5) หน่วยงานอื่นของรัฐ

6) หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุนหรือกิจการที่ได้รับเงินหรือทรัพย์สิน
ลงทุนจากหน่วยรับตรวจ ตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (5)

7) หน่วยงานอื่นใดหรือกิจการที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐที่มีกฎหมาย
กำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจสอบ

"หน่วยงานของราชการส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหาร ส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น อื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น

"ผู้รับตรวจ" หมายความว่า หัวหน้าส่วนราชการหรือหัวหน้าหน่วยงาน
ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการหรือการบริหารของหน่วยรับตรวจ

"ตรวจสอบ" หมายความว่า การตรวจบัญชี ตรวจการรับ การใช้จ่าย
การใช้ ประโยชน์ การเก็บรักษา และการบริหารซึ่งเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ของหน่วย
รับตรวจที่ได้มาจากเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เงินกู้ เงิน อุดหนุน เงินบริจาค และ เงิน
ช่วยเหลือจากแหล่งในประเทศหรือต่างประเทศอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือ
ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยรับตรวจ ทั้งนี้ ไม่ว่าเงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หรือผลประโยชน์ดังกล่าวจะ
เป็นของหน่วยรับตรวจหรือหน่วยรับตรวจมีอำนาจหรือสิทธิในการใช้จ่ายหรือใช้ประโยชน์ ทั้งนี้
เพื่อให้การดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี และแบบแผนการ
ปฏิบัติราชการอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารการเงินของรัฐ และเป็นมาตรการ
ป้องกันการทุจริต และให้หมายความรวมถึงการตรวจสอบอื่นอันจำเป็นแก่การตรวจสอบดังกล่าวด้วย

"เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ" หมายความว่า ข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแต่งตั้งขึ้นตาม มาตรา 41 เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

"ผู้ตรวจสอบภายใน" หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยรับตรวจหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ตรวจสอบภายใน มาตรา 5 ให้ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินรักษาการตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้และมีอำนาจออกประกาศหรือระเบียบโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ประกาศและระเบียบตามวรรคหนึ่งที่มีผลเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

องค์กร

เป็นองค์กรตรวจสอบอิสระและเป็นกลาง ประกอบด้วย คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน โดยมีการรายงานผลปฏิบัติงานดังนี้

1. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจัดทำรายงานผลปฏิบัติงานประจำปี เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี
2. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจัดทำรายงานผลปฏิบัติงานระหว่างปี เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ตามความจำเป็นและเหมาะสม รายงานที่ผ่านการพิจารณาตาม (1) และ (2) ให้เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้

อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

1. เป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน³⁰ (ม.26)
2. ออกคำสั่งหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน³¹ (ม.37(1))
3. กำหนดแผนการตรวจสอบ³² (ม.37(2))

³⁰พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 26.

³¹พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 37(1).

³²พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 37(2).

4. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ³³ (ม.37(3))
5. ให้คำปรึกษา ความเห็น หรือข้อมูลแก่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน³⁴
(ม.37(5))
6. จัดจ้างที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ หรือสำนักงานเอกชน³⁵ (ม.37 (6))
7. กำหนดค่าสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมและค่าตอบแทนอื่น³⁶ (ม.37(7))
8. รายงานผลการตรวจสอบต่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และ
คณะกรรมการวินัย³⁷ (ม.37(8)(9))

9. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรม ปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีภารกิจหลักในการเสนอแนะนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายหลัก ๆ 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2535 และพระราชกำหนดแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2516 นอกจากนี้ ยังปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีและหรือมติคณะรัฐมนตรี ที่ออกตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายดังกล่าวจำนวนมาก รวมทั้งประกาศของคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คำนิยามและความหมายของ “พลังงาน” หมายความว่า ความสามารถในการทำงานซึ่งมีอยู่ในตัวของสิ่งทีอาจใช้งานได้ ได้แก่ พลังงานหมุนเวียน และพลังงานสิ้นเปลือง และให้หมายความรวมถึงสิ่งทีอาจใช้งานได้ เช่น เชื้อเพลิง ความร้อน และไฟฟ้า เป็นต้น

“พลังงานหมุนเวียน” หมายความว่ารวมถึง พลังงานที่ได้จากไม้ พืน แกลบ กากอ้อย ชีวมวล น้ำ แสงอาทิตย์ ความร้อนใต้พิภพ ลม และคลื่น เป็นต้น

³³พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 37(3).

³⁴พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 37(5).

³⁵พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 37(6).

³⁶พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 37(72).

³⁷พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2542 มาตรา 37(72).

“พลังงานสิ้นเปลือง” หมายความว่ารวมถึง พลังงานที่ได้จากถ่านหิน หินน้ำมัน ทราชน้ำมัน น้ำมันดิบ น้ำมันเชื้อเพลิง ก๊าซธรรมชาติ และนิวเคลียร์ เป็นต้น

“เชื้อเพลิง” หมายความว่ารวมถึง ถ่านหิน หินน้ำมัน ทราชน้ำมัน น้ำมันเชื้อเพลิง ก๊าซธรรมชาติ ก๊าซเชื้อเพลิง เชื้อเพลิงสังเคราะห์ ไม้ ฟืน แกลบ กากอ้อย ชยะ และสิ่งอื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ
2. รองนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ
3. รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
6. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
7. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
8. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
9. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
10. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
11. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน
12. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
13. ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
14. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
15. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
16. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ
17. อธิบดีกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานเป็นกรรมการ
18. ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานเป็นกรรมการและ

เลขานุการ³⁸

³⁸ พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 5.

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้³⁹

1) เสนอนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ
ต่อคณะรัฐมนตรี

2) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดราคาพลังงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ

3) ติดตาม ดูแล ประสาน สนับสนุนและเร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการทั้งหลายที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน เพื่อให้มีการดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ

4) ประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ อาจแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมอบหมายได้⁴⁰ และคณะกรรมการดังกล่าวอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาและวิเคราะห์นโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

2) ติดตาม ประเมินผล และเป็นศูนย์ประสานและสนับสนุนการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ

3) เก็บรวบรวมข้อมูล ติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ด้านพลังงานวิเคราะห์แนวโน้มและประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศ และเผยแพร่สถิติที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน

³⁹พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 6.

⁴⁰พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 9.

4) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมอบหมาย⁴¹

ในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ตามมาตรา 10 สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน อาจขอให้กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลใด ๆ เสนอรายละเอียดทางวิชาการ การเงิน สถิติ และเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายแผนการบริหารและพัฒนาพลังงานของประเทศได้ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติหรือสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน อาจเชิญบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำได้ตามที่เห็นสมควร⁴²

งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ชัยวัฒน์ ศิริวัฒนกุล⁴³ ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทการบังคับใช้กฎหมาย : ศึกษาเฉพาะกรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิง” พบว่า การแก้ไขปัญหาคาหลีกเลียงภาษีและปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิง จำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนนำมาตราการทางกฎหมายที่มีอยู่และแสวงหามาตรการทางกฎหมายใหม่ ๆ ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้สัมฤทธิ์ผล

สุชาติ สุมาลย์⁴⁴ ได้ศึกษาเรื่อง “นโยบายและมาตรการของรัฐในการดำเนินโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง” พบว่า การดำเนินโครงการในระยะแรกมีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง เนื่องจากผู้ค้าน้ำมัน ผู้ประกอบการสถานีบริการน้ำมัน (Tanker) และชาวประมง ยังไม่มี

⁴¹พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 10.

⁴²พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 11, 12.

⁴³ชัยวัฒน์ ศิริวัฒนกุล, “บทบาทการบังคับใช้กฎหมาย : ศึกษาเฉพาะกรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิง,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), บทคัดย่อ.

⁴⁴สุชาติ สุมาลย์, “นโยบายและมาตรการของรัฐในการดำเนินโครงการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง,” (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2545), บทคัดย่อ.

ความมั่นใจในโครงการมากนักว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่องถาวรหรือไม่ จนกระทั่งเมื่อรัฐบาลได้มีการประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นปี 2544 และพบว่าโครงการได้ก่อให้เกิดผลดีต่อหลาย ๆ ฝ่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงได้เห็นชอบให้การดำเนินโครงการนี้ให้เป็นไปในลักษณะต่อเนื่องและถาวร

มงคล กมลบุตร⁴⁵ ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดองค์กรในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง” พบว่า การแก้ปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง หรือ ภาพรวมคือ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการโดยด่วนในระดับนโยบาย การจัดองค์กรในการปราบปรามรูปแบบใหม่ โดยศึกษารวบรวมสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพรวม ทำการวิเคราะห์จุดอ่อนในทางปฏิบัติ นำทฤษฎีการจัดองค์กรคุณภาพเข้ามาออกแบบให้เกิดโครงการขององค์กรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ยุพดี โฉน้อย⁴⁶ ได้ศึกษาเรื่อง “การบังคับใช้กฎหมายการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง : ศึกษากรณีการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง” พบว่า การกำหนดให้มีมาตรการบังคับใช้กฎหมายการจำหน่ายน้ำมันสำหรับชาวประมงในบริเวณพื้นที่ทะเลภาคใต้ตอนล่าง (โครงการน้ำมันเขียว 2) และแสวงหามาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ ที่เหมาะสม ช่วยลดปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงภาษีทำให้รัฐจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น ช่วยเหลือธุรกิจภาคประมง ทำให้เงินตราไม่รั่วไหลออกนอกประเทศ อีกทั้งเป็นการป้องกันและปราบปรามการเอาเปรียบทางการค้าของผู้กระทำผิด

---

⁴⁵มงคล กมลบุตร, “การจัดองค์กรในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง,” (เอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า, 2548), บทคัดย่อ.

⁴⁶ยุพดี โฉน้อย, “การบังคับใช้กฎหมายการกระทำผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง : ศึกษากรณีการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่อง,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), บทคัดย่อ.